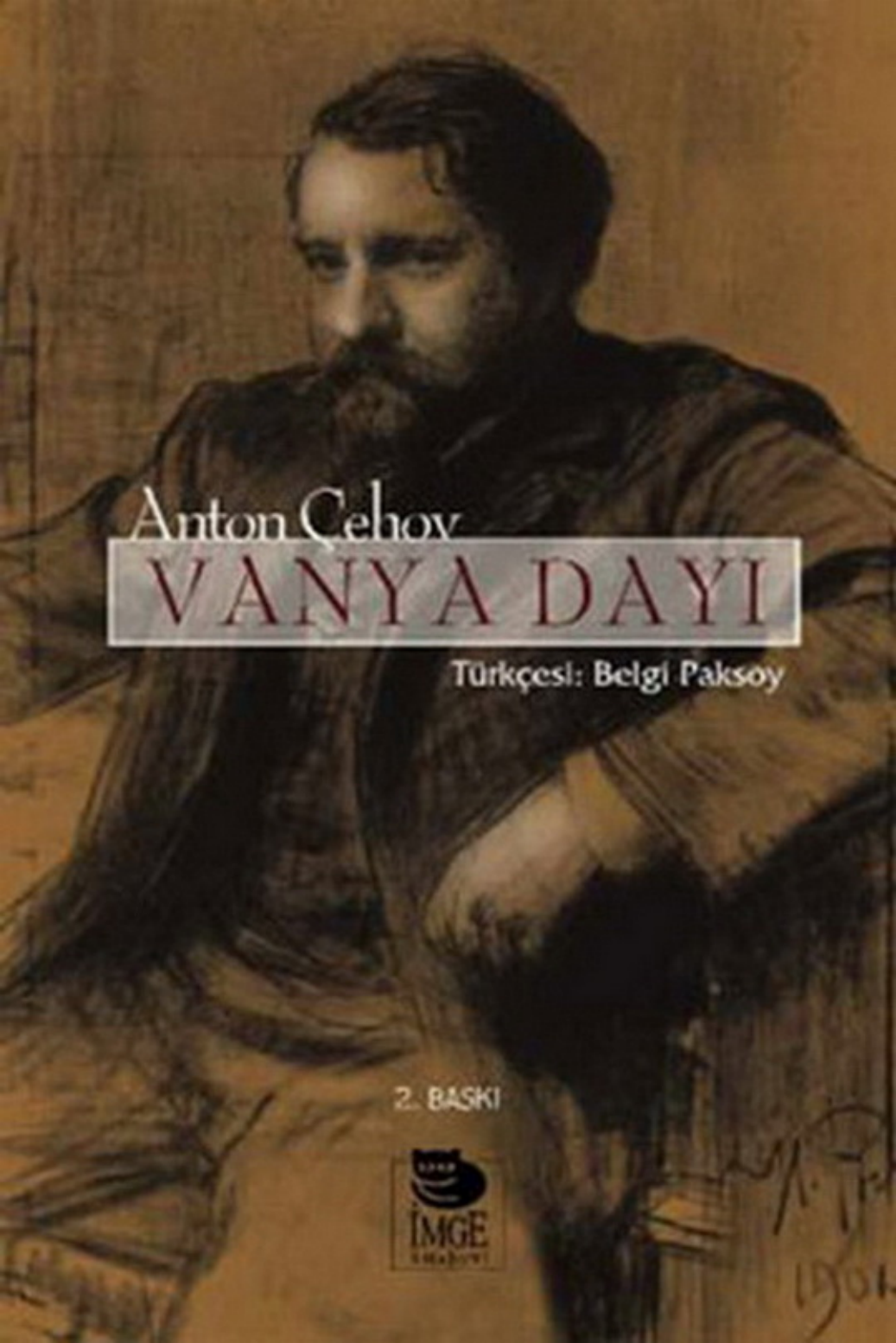

Anton Çehov
VANYA DAYI
Türkçesi: Belgi Paksoy
2. BASKI
İMGE

İMGE
kitabevi

Anton Çehov, 1860'ta Rusya'da, Tanganrog'da doğdu. Zorlu geçen bir çocukluk döneminden sonra Moskova'ya gidip tıp öğrenimi gördü. Üniversite yılları boyunca dergilere öyküler yazdı. İlk öykü kitabı 1886'da yayımlandı. Bir yıl sonra ilk oyunu Moskova'da sahnelendi. Sonraki beş yıl boyunca Moskova yakınlarındaki bir köyde doktorluk yaptı, öykü yazmayı sürdürdü. Sağlığının bozulmasından ötürü 1900'de Kırım'a, Yalta'ya yerleşti, sonraki yaşamının büyük bölümünü burada geçirdi. Yine Yalta'da Tolstoy'la, Gorki'yle tanıştı. 1901'de bir tiyatro oyuncusuyla evlendi. 1904'te öldü.

Çehov'un oyunları:

İvanov (1887)
Ormancini (1899)
Martı (1898)
Vanya Dayı (1900)
Üç Kızkardeş (1901)
Vişne Bahçesi (1903)

Anton Çehov

ДЯДЯ ВАНЯ

© İmge Kitabevi Yayınları, 1996
Bu çevirinin tüm hakları saklıdır.

ISBN 975-533-162-X
1. Baskı: Eylül 1996

Yayıma Hazırlayan
Bülent Kandiller

Kapak Tasarımı
Fatma Korkut

Dizgi
Mesut Seven

Kapak Baskısı
Pelin Ofset 418 70 93

İç Baskı ve Cilt
Zirve Ofset 229 66 84

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (312) 419 46 10 - 419 46 11
Faks: (312) 425 65 32

Anton Çehov

Vanya Dayı

Kır Yaşamından Sahneler

Türkçesi: Belgi Paksoy

İMGE kitabevi

KİŞİLER

SEREBRYAKOV, Aleksandr Vladimiroviç
Emekli profesör.

YELENA ANDREYEVNA (Hélène, 'Lenoçka')
Profesörün karısı, 27 yaşında.

SONYA (Sofyá Aleksandrovna)
Profesörün ilk evliliğinden olan kızı.

MARİA VASİLYEVNA Voynitskaya
Yüksek düzeyde bir devlet memurunun dul eşi, profesörün ilk karısının annesi.

VOYNİTSKİ, İvan Petroviç (Vanya)
Maria Vasilyevna'nın oğlu.

ASTROV, Mihail Lvoviç
Doktor.

TELYEGİN, İlya İlyiç ('Çopur')
Fakir düşmüş bir toprak sahibi.

MARİNA
Yaşlı dadı.

İŞÇİ

Olay Serebryakovların çiftlik evinde geçer.

BİRİNCİ PERDE

Bahçe. Evin verandalı bölümü görünür. Ağaçlıklı yoldaki yaşlı kavak ağacının altında çay servisi için hazırlanmış bir masa. Sıralar, sandalyeler. Bunlardan birinin üzerinde gitar. Masanın az ilerisinde salıncak. Öğleden sonra üçe doğru. Hava kapalı.

Sağlıksız, zorlukla hareket eden yaşlı kadın MARİNA *semaverin yanına oturmuş çorap örmektedir.* ASTROV *yaşlı kadının yanına gider.*

MARİNA [*fincana çay doldurur*]. Buyur canım, iç.

ASTROV [*isteksizce çayı alarak*]. Nedense canım pek istemiyor.

MARİNA. Bir votkacık ister miydin?

ASTROV. Hayır. Her gün votka içmem ben. Zaten hava da bunaltıcı. [*Sessizlik.*] Dadı, biz seninle tanışalı ne kadar oldu?

MARİNA [*düşünerek*]. Ne kadar mı oldu? Dur bakayım... Sen bu taraflara ne zaman gelmiştin? Vera Petrovna'nın ölümünden önceydi. Sonya'nın annesinin... Onun sağlığında iki kış gelip gittin. Eh, demek onbir yıl kadar olmuş. [*Düşünür.*] Belki de daha fazla...

ASTROV. O zamandan bu yana çok mu değiştim?

MARİNA. Çok. O zamanlar gençtin, yakışıklıydın. Artık yaşlandın, eski güzelliğin kalmadı. Üstelik votkaya da alıştın.

ASTROV. Öyle. Şu onbir yıl içinde bambaşka bir insan oldum. Neden biliyor musun? Çalışmaktan yorgun düştüm de ondan, dadı. Sabahtan akşama kadar ayakta, durmadan çalışıyorum. Geceleri bile yatağa girince, kaldırıp bir hastaya götürürlerse diye korkarak yatıyorum. Tanıştığımızdan bu yana inan bir tek boş günüm olmadı. Yaşlanmamak elde mi? Sıkıcı, aptalca, çok pis bir hayat bu... İnsanı yiyip tüketiyor. Etrafta da yalnızca birtakım garip kişiler var, onların arasında yaşayınca hiç farkına varmadan, yavaş yavaş kendin de garipleşiyorsun. Sonunda olacağı budur. [*Uzun bıyıklarını burar.*] Şuraya baksana, bıyıklarım bile nasıl uzadı. Ne anlamsız bıyıklar. Garip bir adam olup çıktım işte dadı... Bunamasına henüz bunamadım, çok şükür henüz kafam çalışıyor, ama nedense duygularım köreldi. Canım hiçbir şey istemiyor, hiçbir şeye ihtiyaç duymuyorum, hiç kimseyi de sevmiyorum. Bir tek senden başka. [*Dadının başını öper.*] Çocukken benim de böyle senin gibi bir dadım vardı.

MARİNA. Yoksa karnın mı acıktı?

ASTROV. Hayır. Paskalya öncesi, Büyük Perhiz'in üçüncü haftasında, bir salgın hastalık için Malitskoya'ya gitmiştim... Tifüs salgını vardı... Halk kulübelerinde hastalıktan kırılmış yatıyor... Bir pislik, bir pis koku, bir duman... Danalar yerlerde, o hasta insanlarla birarada... Domuz yavruları da öyle... Bütün gün hiç oturmadan, bir lokma yemek yemeden var gücümle çalıştım. Eve döndüm, daha dinlenmeye vakit kalmadan demiryollarının makasçısını getirdiler. Hemen ameliyat etmek için masaya yatırdım, adam kloroformun etkisiyle ölüverdi. İşte o zaman, birdenbire, adamı sanki bilerek öldürmüşüm gibi vicdan azabı duymaya başladım... Oturdum, işte böyle, gözlerimi kapatıp düşündüm. Acaba bizden yüz ya da iki yüz yıl sonraki kuşaklar, uğrunda bunca çaba harcayarak yolunu açmaya çalıştığımız insanlık bizi hayırla anar mı? Hayır dadıcığım, anmaz!

MARİNA. İnsanoğlu anmasa bile Allah unutmaz.

ASTROV. Sağolasın. Doğru söyledin.

VOYNİTSKİ [*evden çıkar, kahvaltıdan sonra biraz uyumuş olduğu için dağınık bir görünümü vardır. Sıralardan birine oturur, şık kravatını düzeltir*]. Evet. [*Sessizlik.*] Evet...

ASTROV. İyi uyudun mu?

VOYNİTSKİ. Evet... Çok iyi. [*Esner.*] Profesörle karısı geldiğinden beri hayatımızın düzeni bozuldu... Vaktinde uyuyamıyorum, öğle akşam ağır yemekler yiyorum, şarap içiyorum... Hepsi de sağlığa zararlı! Eskiden hiç boş zamanımız olmazdı, Sonya'yla birlikte durmadan çalışırdık. Artık Sonya çalışıyor, bense yiyip içip uyumaktan başka birşey yapmıyorum... Çok fena!

MARİNA [*başını sallar*]. Olacak şey değil! Profesör saat onikide uyanıyor, semaver sabahtan o saate kadar kaynayıp duruyor, hepimiz bekliyoruz. Onlar yokken biz de herkes gibi öğle yemeğini saat birde yerdik. Şimdi yedide yiyoruz. Profesör akşamları okuyor, yazıyor, ondan sonra da gecenin ikisinde üçünde çıngırağı çalıyor... Neymiş efendim? "Çay getir!" Haydi bakalım, onun keyfi için adamları uyandır, çay hazırlat... Olacak şey değil!

ASTROV. Uzun zaman kalacaklar mı daha?

VOYNİTSKİ [*ıslık çalar*]. Yüz yıl. Profesör buraya yerleşmeye karar vermiş.

MARİNA. Şu hale bak. Semaver iki saattir masada bekliyor, ama onlar dolaşmaya çıktı.

VOYNİTSKİ. Geliyorlar, geliyorlar... Telaşlanma.

[*Sesler duyulur. Bahçenin bir ucundan yürüyüşten dönen* SEREBRYAKOV, YELENA ANDREYEVNA, SONYA *ve* TELYEGİN *girer.*]

SEREBRYAKOV. Harika, çok güzel... Nefis bir manzara.

TELYEGİN. Harikuladedir, ekselansları.

SONYA. Biz yarın fidanlığa gideceğiz babacığım. Gelmek ister misin?

VOYNİTSKİ. Buyurun efendim, çay hazır!

SEREBRYAKOV. Dostlarım, lütfedip benim çayımı çalışma odama gönderir misiniz? Bugün yapılması gereken bazı işlerim var.

SONYA. Fidanlığı görsen bayılırsın...

[YELENA ANDREYEVNA, SEREBRYAKOV *ve* SONYA *birlikte eve girerler.* TELYEGİN *masaya gider ve* MARİNA*'nın yanına oturur.*]

VOYNİTSKİ. Hava bunaltıcı derecede sıcak, buna rağmen bizim bilgin galoş, şemsiye ve eldivenle dolaşıyor.

ASTROV. Sağlığına dikkat ediyor anlaşılan.

VOYNİTSKİ. Ne güzel kadın! O ne güzellik! Ömrümde daha güzel bir kadın görmedim.

TELYEGİN. Arabayla kırlarda gezerken, gölgeli bahçelerde dolaşırken, şu sofraya bakarken öyle büyük bir mutluluk duyuyorum ki Marina Timofeyevna! Hava nefis, kuşlar şakıyor, dirlik düzenlik içinde bir dünyada yaşıyoruz. İnsan başka ne ister? [*Fincanı alır.*] Size en içten teşekkürlerimi sunarım!

VOYNİTSKİ [*düşler gibi*]. Ne güzel gözler... Ne harika kadın!

ASTROV. Haydi birşeyler anlat İvan Petroviç.

VOYNİTSKİ [*isteksiz*]. Ne anlatayım?

ASTROV. Yeni birşey yok mu?

VOYNİTSKİ. Hiçbir şey yok. Herşey eskisi gibi. Ben neysem gene öyleyim, belki de beter oldum, iyice tembelleştim, ih-

tiyarlar gibi homurdanmaktan başka birşey yaptığım yok. *Maman* olacak yaşlı karga da kadın özgürlüklerini sayıklıyor hala. Bir ayağının çukurda olduğunu unutmuş, o saçma kitaplarının içinde yeni bir yaşamın gündoğumunu arıyor.

ASTROV. Ya profesör?

VOYNİTSKİ. Profesör eskiden olduğu gibi sabahtan gece yarılarına kadar çalışma odasına kapanıp durmadan yazıyor. "Zihnimizi zorluyor, kafamızı yoruyor, sürekli methiyeler yazıyor, yazıyoruz, ama ne bizi ne de yazdıklarımızı metheden var."* Kağıda yazık! Oturup özgeçmişini yazsa çok daha iyi olur. Ne harika bir konu! Emekli bir profesör, anlıyor musun, tahsilli bir kart çiroz... Gut hastası, romatizmalı, migrenli... kıskançlıktan ve hasetten karaciğeri şişmiş... Bu kart çiroz, şehir yaşamı kesesine uygun olmadığı için ister istemez ilk karısının çiftlik evine yerleşiyor. Durmadan şanssızlığından şikayet eder ama aslında olağanüstü şanslı bir insan. [*Sinirli*]. Düşünsene ne büyük bir şans! Basit bir köy kilisesinin bekçisinin oğlu, oranın mekteplisi, yükselip bilimadamlığı payesi alıyor, bir kürsü ediniyor, kendisine ekselansları diye hitabediliyor, daha sonra bir senatöre damat oluyor, vesaire, vesaire. Bu da o kadar önemli değil belki. Asıl önemli olan şu: Adam sanattan hiçbir şey anlamadığı halde-tam yirmibeş yıldır sanat okuyor, sanat üzerine yazı yazıyor. Yirmibeş yıldır başkalarının doğacılık, gerçekçilik gibi konulardaki saçmalarını geveleyip duruyor. Tam yirmibeş yıldır okuryazarların zaten bildiği, cahillerin de hiç ilgilenmediği konuları okuyup yazıyor. Yani yirmibeş yıldır havanda su dövüyor. Buna rağmen çok kibirli! Çok da iddialı! Emekli oluncaya kadar çalışmış ama kimsenin onun varlığından bile haberi yok. Kimseye kabul ettirememiş kendisini. Kısacası yirmibeş

* Rus ozanı Dimitriyev'den (1760-1837) alıntı. (ç.ç.)

yıl boyunca layık olmadığı bir yeri işgal etmiş. Ama şu yürüyüşe bir bak, sanki küçük dağları o yaratmış!

ASTROV. Kıskanıyorsun sen galiba.

VOYNİTSKİ. Evet, kıskanıyorum! Kadın konusunda öyle başarılı ki! Don Juan bile eline su dökemez! İlk karısı, benim kızkardeşim, çok güzel, çok tatlı, tertemiz bir varlıktı. Şu masmavi gökyüzü kadar temizdi, soyluydu, cömertti... Adamın öğrencilerinin sayısından çok hayranı vardı. Kocasını ancak meleklerin kendileri gibi temiz ve güzel varlıkları sevebilecekleri kadar severdi. Annem, yani kaynanası eskiden beri hayranıdır, sürekli olarak softaca bir korku aşıladı kadına. Az önce gördüğün o güzel, o akıllı insanla evlendiğinde adam yaşını başını çoktan almıştı. Bu kadın, tüm gençliğini, güzelliğini, özgürlüğünü, çekiciliğini ona adadı... Neden? Niçin?

ASTROV. Sadık mı Profesör'e?

VOYNİTSKİ. Ne yazık ki, evet.

ASTROV. Neden yazık olsun?

VOYNİTSKİ. Gösterdiği sadakat baştan sona sahte de onun için... Çok etkileyici ama mantıklı değil. Nedense yaşlı ve çekilmez bir kocayı aldatmak ahlaksızlık oluyor da onun uğruna gençliğini ve en canlı duygularını yoketmek ahlaksızlık sayılmıyor.

TELYEGİN [*ağlamaklı*]. Bak, ne olur böyle konuşma, Vanya. Hiç öyle şey olur mu? Karısını ya da kocasını aldatan güvenilir insan değildir, böyleleri vatanına da ihanet eder.

VOYNİTSKİ [*kızgın*]. Sen kes sesisini, Çopur!

TELYEGİN. Bir dakika, Vanya. Benim karım dış görünüşümün çekici olmadığını öne sürüp evlendiğimizin ikinci günü beni bıraktı, sevdiği adama kaçtı. Ama ben evlilik yeminimi bozmadım. Onu hep sevdim, hep de sadık kaldım,

devamlı olarak da yardım ediyorum. Sevdiği adamdan olan kızının yetişmesi uğruna bütün servetimi harcadım. Ya ona ne oldu? Artık yaşlandı, doğal olarak zamanla bütün güzelliği solup gitti, sevgilisi de öldü. Geriye ne kaldı?

[SONYA *ve* YELENA ANDREYEVNA *girer. Az sonra da* MARİA VASİLYEVNA *elinde bir kitapla girer, oturup okumaya başlar. Eline bir fincan çay verilir, çevresine bakınmadan içer.*]

SONYA [*telaşla, dadıya*]. Dadıcığım, köylüler gelmiş. Sen git, onlarla konuş, çaya ben bakarım... [*Çayları doldurur.*]

[*Dadı çıkar.* YELENA ANDREYEVNA *fincanını alır, salıncağa oturup çayını içer.*]

ASTROV [YELENA ANDREYEVNA'*ya*]. Eşiniz için geldim. Bana çok hasta olduğunu yazmıştınız. Romatizma falan... Ama gördüğüm kadarıyla turp gibi.

YELENA ANDREYEVNA. Dün akşam biraz rahatsızlandı, bacaklarının ağrıdığını söyledi, ama bugün daha iyi...

ASTROV. Desenize ben de telaşlanıp otuz verstlik yolu boşuna teptim. Neyse, önemi yok, olur böyle şeyler. Hazır gelmişken yarına kadar burada kalır, hiç değilse uykumu alırım – *quantum satis.* *

SONYA. Ne kadar iyi olur. Zaten gece yatısına kırk yılda bir kalırsınız. Eminim daha öğle yemeği bile yememişsinizdir.

ASTROV. Hayır, yemedim.

SONYA. Tamam, o zaman yemeğinizi de yersiniz. Biz artık öğle yemeklerini saat yediye doğru yiyoruz. [*Çayını içer.*] Bu çay soğumuş!

TELYEGİN. Semaverin ısısı farkedilecek kadar düştü.

---

* [Latince] yeterince (ç.ç.).

YELENA ADREYEVNA. Önemi yok, İvan İvanoviç, biz de soğuk içeriz.

TELYEGİN. Özür dilerim efendim... Adım İvan İvanoviç değil, İlya İlyiç Telyegin, ya da suratımın çiçek bozuğu olduğuna bakıp bazılarının dediği gibi, Çopur. Vaktiyle Sonya'nın vaftiz babası da olmuştum. Ekselansları, yani sayın eşiniz beni çok iyi tanırlar. Artık burada, sizin çiftliğinizde kalıyorum... Her gün sizlerle birlikte yemek yediğimi lütfedip farketmişsinizdir sanırım.

SONYA. İlya İlyiç bizim yardımcımız, sağ kolumuz. [*Şefkatle.*] Fincanınızı verin vaftiz babacığım, size bir çay daha doldurayım.

MARİA VASİLYEVNA. Ah!

SONYA. Ne oldu büyükanne?

MARİA VASİLYEVNA. Aleksandr'a söylemeyi unuttum... Hiç akıl kalmadı ki... Bugün Harkov'dan bir mektup aldım, Pavel Alekseyeviç'ten... Yeni kitabını göndermiş.

ASTROV. İlginç bir kitap mı?

MARİA VASİLYEVNA. Evet, ilginç ama biraz da garip. Yedi yıl önce savunduğu şeye şimdi karşı çıkıyor. Korkunç bir şey!

VOYNİTSKİ. Hiç de korkunç değil. Siz çayınızı için, *Maman.*

MARİA VASİLYEVNA. Ama ben konuşmak istiyorum!

VOYNİTSKİ. Elli yıldır konuşuyoruz, konuşuyor ve kitap okuyoruz. Artık sussak iyi olur.

MARİA VASİLYEVNA. Nedense benim konuşmamı duymak hiç hoşuna gitmiyor. Kusura bakma ama *Jean*, şu son bir yıl içinde öyle değiştin ki, tanınmaz hale geldin... Sen belli inançları olan, aydın kişiliğe sahip bir insandın.

VOYNİTSKİ. Ya, öyle! Aydın kişiliğimin de kimseye yararı ol-

madı... [*Sessizlik.*] Aydın kişiliğim varmış... Bundan daha acı bir şaka olamaz! Artık kırkyedi yaşına geldim. Bir yıl öncesine kadar ben de sizin gibi, gerçek yaşamı görmemek için, bile bile görüş açımı bulandırıp doğru bir iş yaptığıma inanmıştım. Ama şimdi bir bilseniz! Zamanımı böyle aptalca harcayıp elde edebileceğim herşeyi kaçırdığım için, şimdi de yaşım engel olduğu için geceleri üzüntüden ve öfkeden nasıl uykularım kaçıyor!

SONYA. Vanya Dayı, yeter!

MARİA VASİLYEVNA [*oğluna*]. Nedense eski inançlarını suçlar gibisin... Sen suçu onlarda değil, kendinde ara. İnançların kuru sözcüklerden başka birşey olmadığını unutmuşsun... Bir iş yapmak gerekirdi.

VOYNİTSKİ. İş yapmak mı? Herkes sizin *Herr* Profesör gibi durmadan yazı yazan *perpetuum mobile** olamaz ki.

MARİA VASİLYEVNA. Ne demek istiyorsun sen?

SONYA [*yalvararak*]. Büyükanne! Vanya Dayı! Yalvarıyorum size!

VOYNİTSKİ. Sustum, tamam, özür dilerim.

[*Sessizlik.*]

YELENA ADREYEVNA. Bugün hava ne güzel... Sıcak da yok...

VOYNİTSKİ. Tam insanın kendini asma havası...

[TELYEGİN *gitarı akort eder.* MARİNA *evin etrafında dolaşıp tavukları çağırır.*]

MARİNA. Geh, geh, geh!

SONYA. Neden gelmiş köylüler, dadıcığım?

---

* [Latince] durmaksızın işleyen makine (ç.ç.).

MARİNA. Her zamanki gibi, gene kıraç tarla için. Geh, geh, geh...

SONYA. Birşey mi oldu?

MARİNA. Çilli tavuk civcivlerini alıp kaçmış... Atmaca kapmasa bari... Geh, geh, geh...

[TELYEGİN *bir polka çalar, herkes sessizce onu dinler.* İŞÇİ *girer.*]

İŞÇİ. Doktor bey burada mı? [ASTROV'*a.*] Mihail Lvoviç, buyurun, sizi almaya gelmişler.

ASTROV. Nereden gelmişler?

İŞÇİ. Fabrikadan.

ASTROV [*sıkıntılı*]. Çok teşekkür ederim. Ne yapalım, gideceğiz. [*Çevresine bakınıp kasketini arar.*] Ne tatsız, Allah kahretsin...

SONYA. Gerçekten çok tatsız... Fabrika dönüşü yemeğe bekleriz.

ASTROV. Hayır, geç olur. "Nereden gelmişsin?... Nereye gidiyorsun?..."* [İŞÇİ'*ye.*] Haydi, oldu olacak, bana bir kadeh vokta getiriver.

[İŞÇİ *çıkar.*]

ASTROV. Nereden gelmişsin?... Nereye gidiyorsun?... [*Kasketini bulur.*] Ostrovski'nin oyunlarından birinde** şöyle koca bıyıklı, geri zekalı bir adam vardır... O benim işte. Neyse hepiniz hoşçakalın beyler... [YELENA ANDREYEVNA'*ya.*] Yolunuz düşer de Sofya Andreyevna'yla birlikte bana uğrarsanız, çok sevinirim. Küçücük bir çiftliğim var, hepsi otuz dönüm kadar, fakat örnek bahçe ve fidan-

---

* A. Ostrovski'nin (1823-1886) *Orman* adlı oyunundan. (ç.ç.)

** A. Ostrovski'nin *Drahomasız Kız* adlı oyunundan. (ç.ç.)

lıklarla ilgileniyorsanız, size şu bin verst içinde bir benzerini daha bulamayacağınızı söyleyebilirim. Benimkinin hemen yanında bir de devlet çiftliği var... Oranın müdürü çok yaşlı, sürekli hasta, onun için oranın bütün işlerine de ben bakıyorum.

YELENA ANDREYEVNA. Ormanı çok sevdiğinizi söylemişlerdi. Gerçekten yararlı bir uğraş, ama bu sizin asıl işinizi engellemiyor mu? Sizin asıl mesleğiniz doktorluk.

ASTROV. Asıl işimizin ne olduğunu yalnızca Allah bilir.

YELENA ANDREYEVNA. İlginç bir uğraş mı bari?

ASTROV. Evet, çok ilginç.

VOYNİTSKİ [*alaycı*]. Çok!

YELENA ANDREYEVNA [ASTROV'*a*]. Henüz gençsiniz, otuzaltı otuzyediden fazla göstermiyorsunuz... Yani bu sizin için söylediğiniz kadar ilginç olamaz. Hep orman, orman... Bence monoton ve sıkıcı.

SONYA. Hayır, gerçekten çok ilginç. Mihail Lvoviç her yıl yeni ağaçlar diker, bronz bir madalyayla bir diploma bile aldı. Eski ağaçları korumak için uğraş veriyor. Bir dinleseniz ona çok hak verirsiniz. Ormanlar, diyor, yeryüzünü süsler, insana güzelliğin ne demek olduğunu öğretir, moral gücü aşılar. Ormanlar sert iklimi yumuşatır. Ilıman iklimi olan ülkelerde doğa ile mücadeleyi kolaylaştırır, o yörelerin insanları daha munis, daha ince ruhlu olurlar, güzel, çevik, duyarlı olurlar, konuşmaları kibar, hareketleri zariftir. Bilim ve sanatları gelişmiş, felsefeleri iyimser, kadınlara karşı davranışları son derece ince ve anlayışlıdır...

VOYNİTSKİ [*gülerek*]. Bravo, tebrikler! Bütün bunlar çok güzel de hiç inandırıcı değil. [ASTROV'*a*.] Onun için, izin verirsen, dostum, ben ocağımda odun yakmaya, ambarımı da tahtadan yapmaya devam edeceğim.

ASTROV. Sobanda turba yakıp ambarını da taştan yapabilirsin. Çok gerektiğinde ağaç kesmeyi anlıyorum gerçi, ama ormanlar balta altında yokoluyor, milyonlarca ağaç ölüyor, hayvanların ve kuşların yuvaları boşalıyor, nehirler cılızlaşıyor, kuruyor, o eşi bulunmaz güzelim manzaralar yokoluyor.... Bütün bunlar yakıtlarını topraktan elde etmeyi beceremeyen tembel ve aptal insanların yüzünden. [YELENA ANDREYEVNA'*ya.*] Öyle değil mi, hanımefendi? Böyle bir güzelliği sobada yakabilen, bir yenisini asla yaratamayacağı varlığı yokeden insan düşüncesiz ve vahşi bir yaratıktır. Kendisine sunulan nimetleri çoğaltması için insana akıl ve yaratıcı güç bağışlanmış ama o hiçbirşey yaratmamış, yalnızca yakıp yıkmış. Ormanlar her gün biraz daha azalıyor, nehirler kuruyor, yabani hayvanlar yokoluyor, iklim bozuluyor, toprak her geçen gün biraz daha verimsizleşip çirkinleşiyor. [VOYNİTSKİ'*ye.*] Sen de bıyık altından gülüyorsun bana, söylediklerimi hiç ciddiye aldığın yok, evet... belki de gerçekten bende bir gariplik var. Gene de yokolmaktan kurtardığım bir köy ormanının yanından geçerken, fidanlarını ellerimle diktiğim bir korunun hışırtısını duyduğumda iklime biraz olsun hükmetmiş olduğumu düşünüyorum. Ve eğer bin yıl sonra insanlar mutlu olacaklarsa, o mutlulukta benim de payım var diyorum. Diktiğim bir kayın ağacının büyüyüp yeşerdiğini ve rüzgarla sallandığını görmek beni öyle gururlandırıyor ki... Yani ben... [İŞÇİ'*nin kendisine tepsi içinde bir kadeh votka getirdiğini görür.*] Her neyse... [*İçer.*] Gitme zamanı geldi. Bütün bunlar herhalde benim garipliğimden kaynaklanıyor. Hepinize saygılar sunuyorum! [*Eve doğru yürür.*]

SONYA [*koluna girip birlikte yürüyerek*]. Bir daha ne zaman gelirsiniz?

ASTROV. Bilmem ki...

SONYA. Yoksa gene bir ay sonra mı?

[ASTROV *ile* SONYA *eve girerler,* MARİA VASİLYEVNA *ile* TELYEGİN *masanın başında kalırlar,* YELENA ANDREYEVNA *ile* VOYNİTSKİ *verandaya doğru yürürler.*]

YELENA ANDREYEVNA. Siz de, İvan Petroviç, fazla ileri gittiniz. *Perpetuum mobile* diyerek Maria Vasilyevna'yı kızdırmaya ne gerek vardı? Bu sabah kahvaltıda gene Aleksandr'la tartıştınız. Ne saçmalık!

VOYNİTSKİ. Adamdan öyle nefret ediyorum ki!

YELENA ANDREYEVNA. Aleksandr'dan nefret etmeniz de yersiz, o da herkes gibi bir insan. Sizin ondan bir farkınız yok.

VOYNİTSKİ. Şu yüzünüzün halini, şu hareketlerinizi bir görseniz... Yaşamaktan bıkmış gibi! Ah, ne isteksizlik!

YELENA ANDREYEVNA. Evet, isteksizim ve bıkkınım! Herkes kocamla uğraşıyor, bana bakıp, zavallının kocası da çok yaşlı, diye acıyor. Bu bana gösterilen ilginin nedenini öyle iyi anlıyorum ki! Az önce Astrov'un söylediği gibi, hepiniz acımasızca ormanları tahrip ediyorsunuz, yakında yeryüzünde hiçbir şey kalmayacak. İnsanları da böyle acımasızca yokederseniz sayenizde dünyadan sadakat, namus ve özveri gibi kavramlar da silinecek. O doktor haklı, hepinizin içinde yokedici bir iblis var da onun için. Sizin yalnız ormana, kuşa ve kadına değil, birbirinize de hiç acımanız yok.

VOYNİTSKİ. Bu tür konuşmalardan hiç hoşlanmıyorum.

[*Sessizlik.*]

YELENA ANDREYEVNA. Doktorun ne kadar yorgun, ne kadar duygulu bir yüzü var. Çok ilginç bir yüz. Sonya ondan hoşlanıyor, anlaşılan aşık olmuş, çok da iyi etmiş. Geldiğimizden beri bu üçüncü ziyareti, ama ben çok çekingenim,

kendisiyle gerektiği gibi ilgilenemedim, hiç gönlünü almadım. Herhalde benim kötü bir insan olduğumu düşündü. Biliyor musunuz İvan Petroviç, bizim böyle yakın dost olmamızın tek nedeni, sanırım bu can sıkıcı kişiliğimiz. Sıkıcı insanlarız biz! Bana öyle bakmayın, ne olur, rahatsız oluyorum.

VOYNİTSKİ. Size delicesine aşık olan bir insan başka nasıl bakar? Mutluluğum, hayatım, tüm gençliğimsiniz benim! Çok iyi biliyorum, duygularımın karşılık görme ihtimali yok denecek kadar az. Ben de zaten fazla birşey beklemiyorum, yalnızca size bakmama, sesinizi duymama izin verin, yeter...

YELENA ANDREYEVNA. Yavaş, duyan olabilir! [*Birlikte eve yönelirler.*]

VOYNİTSKİ [*peşinden giderek*]. Ne olur izin verin, size sevgimin boyutlarını anlatayım, kovmayın beni, yalnızca bu kadarı bile mutlu eder beni...

YELENA ANDREYEVNA. Ne büyük bir işkence...

[*Birlikte eve girerler.*]

[TELYEGİN *gitarın tellerine vurur, bir polka çalar.* MARİA VASİLYEVNA *elindeki kitabın kenarına bir not düşer.*]

PERDE

İKİNCİ PERDE

Serebryakovların evinin yemek salonu. Gece. Bahçeden gece bekçisinin sopasını vuruşu duyulur. SEREBRYAKOV *açık pencerenin önündeki koltuğunda uyuklamaktadır.* YELENA ANDREYEVNA *yanıbaşında oturmuş, o da uyuklamaktadır.*

SEREBRYAKOV [*uyanarak*]. Kim o? Sonya, sen misin?

YELENA ANDREYEVNA. Benim.

SEREBRYAKOV. Lenoçka... Dayanılmaz bir ağrı bu!!..

YELENA ANDREYEVNA. Battaniyen yere düşmüş. [*Battaniyeyi kocasının bacaklarına örter.*] Pencereyi kapatayım Aleksandr.

SEREBRYAKOV. Hayır kapatma. Çok bunalıyorum... Demin biraz uyumuşum, rüyamda sanki bir bacağım tutmuyordu. Korkunç bir ağrıyla uyandım. Hayır, gut falan değil bu, düpedüz romatizma. Saat kaç?

YELENA ANDREYEVNA. Onikiyi yirmi geçiyor.

[*Sessizlik.*]

SEREBRYAKOV. Yarın sabah kütüphanede Batuşkov'un* kitabını ara. Burada bir kopyası olacaktı.

YELENA ANDREYEVNA. Ne dedin?

SEREBRYAKOV. Yarın sabah, diyorum, Batuşkov'u ara. Yan-

---

* Konstantin Batuşkov (1787-1855); romantik Rus ozanı. (ç.ç.)

lış hatırlamıyorsam burada bir kopyası vardı. Nefesim neden böyle daralıyor?

YELENA ANDREYEVNA. Yorgunsun. İki gecedir uykusuzsun.

SEREBRYAKOV. Turgenyev'in de gut hastalığı yüzünden nefes darlığı olduğu söylenir. Korkarım aynı şey benim de başıma gelecek. Ah, şu kahrolası yaşlılık. Lanet olası. Yaşlandığım için kendimden nefret ediyorum. Sizler de herhalde benden nefret ediyorsunuz.

YELENA ANDREYEVNA. İhtiyarlamış olman sanki benim suçummuş gibi...

SEREBRYAKOV. Benden nefret edenlerin başında sen varsın.

[YELENA ANDREYEVNA *uzaklaşır, biraz ileriye oturur.*]

SEREBRYAKOV. Haklısın tabii. Ben de aptal değilim, anlıyorum. Gençsin, sağlığın yerinde, güzelsin, yaşamak istiyorsun. Ama ben yaşlıyım, bir cesetten farkım yok. Ne yani? Bilmez miyim? Aslında bu kadar uzun yaşamış olmam anlamsız. Neyse, sabredin, biraz daha dayanın, en kısa zamanda hepiniz özgürlüğünüze kavuşacaksınız. Günlerim sayılı.

YELENA ANDREYEVNA. Dayanamıyorum... Sus, ne olur, allahaşkına sus.

SEREBRYAKOV. Demek herkes benim yüzümden perişan oluyor, herkesin içi kararıyor, gençliği mahvoluyor. Yalnız benim keyfim yerinde, yalnız ben hayatımdan memnunum. Öyle mi?

YELENA ANDREYEVNA. Sus, ne olur! İşkence etme!

SEREBRYAKOV. Herkese zehir ediyorum hayatı. Öyle.

YELENA ANDREYEVNA [*ağlayarak*]. Dayanamıyorum artık. Söyle, ne istiyorsun benden?

SEREBRYAKOV. Hiçbir şey istemiyorum.

YELENA ANDREYEVNA. Öyleyse sus, ne olur.

SEREBRYAKOV. Ne garip... İvan Petroviç veya o aptal ihtiyar Maria Vasilyevna konuşunca herkes dinliyor da ben bir şey söylemeye kalksam hemen canınız sıkılıyor. Sesimi bile duymak istemiyorsunuz. Tamam, diyelim ki ben bencil, aksi, acımasız adamın biriyim... Bu yaşımda biraz bencil olmaya bile hakkım yok mu yani? Bunu bile haketmedim mi? Söyle, huzurlu bir yaşlılık dönemi geçirmeye, çevremden biraz ilgi görmeye bile hakkım yok mu?

YELENA ANDREYEVNA. Senin haklarını elinden alan olmadı. [*Pencere rüzgardan çarpar.*] Rüzgar çıktı, pencereyi kapatayım. [*Kapatır.*] Yağmur yağacak. Haklarını elinden alan yok senin.

[*Sessizlik. Bekçinin bahçede nöbet tahtasına vuruşu ve şarkı söyleyişi duyulur.*]

SEREBRYAKOV. Tüm yaşamını bilime adamış bir insan olarak, belli bir makam odasına, üniversitedeki kürsüsüne, saygın bir meslektaş topluluğuna alışmış bir insan olup da kendini birdenbire burada, bu dört duvar arasında bulmak, her gün aynı ahmakları görüp her gün onların saçma sapan konuşmalarını dinlemek... Yaşamak istiyorum ben! Başarı, şan, şöhret, hareket istiyorum! Burada sürgünde gibiyim. Her an geçmişin özlemini çekiyorum, başkalarının başarılarını uzaktan izleyerek, ölümden korkarak yaşıyorum. Dayanamayacağım artık! Gücüm kalmadı! Burada da yaşlı bir insan olduğum için beni mazur görmeye çalışıyorlar!

YELENA ANDREYEVNA. Sabret biraz, beş altı yıl sonra ben de yaşlanacağım.

[SONYA *girer.*]

SONYA. Doktor Astrov'u çağırmamızı sen istedin. Şimdi de gö-

rünmek istemiyorsun. Çok ayıp. Adamı boşuna rahatsız ettik.

SEREBRYAKOV. Astrovunuz bana ne yapabilir ki? Ben astronomiden ne kadar anlarsam o da tıptan o kadar anlar.

SONYA. Senin gut hastalığın için bütün bir tıp fakültesini buraya seferber edemeyiz.

SEREBRYAKOV. Ben de o manyak herifle konuşmak istemiyorum.

SONYA. Canın isterse. [*Oturur.*] Bana göre hava hoş.

SEREBRYAKOV. Saat kaç oldu?

YELENA ANDREYEVNA. Bir.

SEREBRYAKOV. Nefesim daralıyor... Sonya, bana masadan şu damlayı verir misin?

SONYA. Bir dakika. [*Damlayı verir.*]

SEREBRYAKOV [*sinirli*]. Off, hayır, bunu değil! İnsana hiç kimseden fayda yok!

SONYA. Lütfen kapris yapma. Başkalarının belki hoşuna gider ama lütfen bana yapma... Ben hoşlanmıyorum. Ayrıca buna ayıracak zamanım da yok. Yarın erken kalkmam gerek, ot biçmeye gidilecek.

[VOYNİTSKİ *üzerinde robdöşambrı, elinde bir mumla girer.*]

VOYNİTSKİ. Dışarıda fırtına patlamak üzere. [*Şimşek çakar.*] Şuna bak! *Hélène*, Sonya, haydi siz gidip yatın biraz, ben nöbeti devralmaya geldim.

SEREBRYAKOV [*korkuyla*]. Hayır, hayır! Beni bununla yalnız bırakmayın! Hayır! Bir sürü konuşur şimdi!

VOYNİTSKİ. Biraz dinlenmeleri lazım. İki gecedir uyumuyorlar.

SEREBRYAKOV. Onlar gidip uyusun, peki, ama sen de git. Çok rica ediyorum. Yalvarıyorum sana. Eski dostluğumuzun hatırı için, ne olur, ısrar etme. Daha sonra konuşuruz seninle.

VOYNİTSKİ [*alaycı*]. Eski dostluğumuz demek... Eski...

SONYA. Sus artık Vanya Dayı.

SEREBRYAKOV [*karısına*]. Beni bununla yalnız bırakma sevgilim. Kafamı şişirir benim!

VOYNİTSKİ. Artık bu kadarı da komik.

[MARİNA *elinde bir mumla girer.*]

SONYA. Sen yatsaydın ya dadıcığım. Çok geç oldu.

MARİNA. Daha semaver ortada duruyor. Ne yatması?

SEREBRYAKOV. Herkes ayakta, herkes tedirgin, yalnız benim keyfim yerinde anlaşılan.

MARİNA [SEREBRYAKOV'*a yaklaşıp şefkatle*]. Neyiniz var efendim? Ağrınız mı var? Benim bacaklarım da öyle ağrıyor, öyle ağrıyor ki. [*Battaniyeyi düzeltir.*] Bu sizin eski hastalığınız. Vera Petrovna, Sonyacığın annesi, toprağı bol olsun, bazı geceler hiç gözünü kırpmazdı, üzüntüden kahrolurdu... Çok severdi sizi, çok... [*Sessizlik.*] İhtiyarlar çocuk gibi olur, hep kendilerine acınsın isterler, ama onlara da hiç acıyan olmaz. [SEREBRYAKOV'*un omzunu öper.*] Gel efendiciğim, yatağa gidelim... Haydi canım... Hemen sana bir ıhlamur yaparım, bacacıklarını ısıtırım... Allah'a senin için dua da ederim.

SEREBRYAKOV [*duygulanarak*]. Tamam Marina, gidelim.

MARİNA. Benim de bacaklarım öyle ağrıyor, öyle ağrıyor ki! [SONYA *ile birlikte* SEREBRYAKOV'*u çıkarırlar.*] Vera Petrovna çok üzülürdü, çok ağlardı... Sen o zamanlar çok küçüktün Sonyacığım, hatırlamazsın.. Haydi, beyim, gel...

[SEREBRYAKOV, SONYA *ve* MARİNA *çıkar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Bana öyle eziyet etti ki... Ayakta duracak gücüm kalmadı.

VOYNİTSKİ. O size eziyet ediyor, ben de kendime. Üç gecedir uykusuzum.

YELENA ANDREYEVNA. Bu evde bir uğursuzluk var. Anneniz kitaplarıyla profesörden başka herşeyden nefret ediyor, profesör huzursuz, benden şüpheleniyor, sizden korkuyor, Sonya babasına kızıyor, bana kızıyor. İki haftadır benimle konuşmuyor. Siz kocamdan nefret ediyor, annenizi herkesin önünde küçük düşürüyorsunuz. O kadar üzülüyorum ki bugün neredeyse yirmi kez ağladım... Bu evde bir uğursuzluk var.

VOYNİTSKİ. Bırakalım bunları!

YELENA ANDREYEVNA. İvan Petroviç, siz akıllı, kültürlü bir insansınız, dünyanın en büyük felaketinin haydutlar, yangınlar olmadığını, nefret, düşmanlık, böyle adi çekişmeler olduğunu anlamamız gerekir... Size düşen görev hırçınlık yapmak değil insanları barıştırmak.

VOYNİTSKİ. Siz önce beni kendimle barıştırın! Canım benim... [*Eline kapanır.*]

YELENA ANDREYEVNA. Bırakın! [*Elini çeker.*] Gidin buradan!

VOYNİTSKİ. Şimdi yağmur diner, doğada herşey tazelenir, rahat bir soluk alır. Yağmur yalnızca beni tazelemiyor. Hayatımın harcanıp gitmiş olduğu düşüncesi, gece gündüz, bir hayalet gibi boğuyor beni. Geçmiş diye birşey yok, boşu boşuna harcanıp gitmiş. İçinde bulunduğumuz durum korkunç derecede anlamsız. İşte bütün hayatım ve aşkım, ne işe yarar, ne yapılır bunlarla? Duygularım bir kuyuya düşmüş güneş ışını gibi boğulup gidiyor, mahvo-

luyorum.

YELENA ANDREYEVNA. Bana aşkınızdan sözedince donup kalıyorum, ne diyeceğimi bilemiyorum. Kusura bakmayın, size verecek cevabım yok. [*Gitmeye davranır.*] İyi geceler.

VOYNİTSKİ [*yolunu keserek*]. Ah, bir bilseniz, bu evde, yanıbaşımda sizin hayatınızın da mahvoluşunu görmek nasıl üzüyor beni! Anlayış gösterin, ne olur...

YELENA ANDREYEVNA [*dikkatle yüzüne bakarak*]. İvan Petroviç, siz sarhoşsunuz!

VOYNİTSKİ. Olabilir, olabilir...

YELENA ANDREYEVNA. Doktor nerede?

VOYNİTSKİ. Orada... benim odamda yatıyor. Olabilir, olabilir... Herşey olabilir!

YELENA ANDREYEVNA. Bugün de mi içtiniz? Neden böyle yapıyorsunuz?

VOYNİTSKİ. Böylesi daha iyi.... Karışmayın bana *Hélène*!

YELENA ANDREYEVNA. Eskiden hiç içmezdiniz, bu kadar çok da konuşmazdınız... Haydi, yatın artık! Canımı sıkıyorsunuz.

VOYNİTSKİ [*elini öpmeye davranarak*]. Canım benim... Güzelim!

YELENA ANDREYEVNA [*bıkkın*]. Rahat bırakın beni. Yeter artık, dayanamayacağım. [*Çıkar.*]

VOYNİTSKİ [*yalnız kalır*]. Gitti... [*Sessizlik.*] On yıl önce rahmetli kardeşimin evinde tanışmıştık. O zaman onyedi yaşındaydı, ben de otuzyedi. Neden hemen aşık olup o zaman evlenme teklif etmedim? Olmayacak birşey değildi! Şimdi benim karım olurdu... Evet... Şu anda fırtınanın sesiyle uyanırdık, o gökgürültüsünden korkardı, kollarımın arasına alır, fısıldardım, "Korkma, ben yanındayım" der-

dim... Bunu düşünmek bile harika, öyle hoş ki... Aman Allahım, kafam karmakarışık... Neden yaşlıyım sanki? Neden anlamıyor beni? O modası geçmiş hayat felsefesinden, o uyuşuk ahlak anlayışından, dünya çöküyor diye saçmalamasından, o miskin düşüncelerinden nefret ediyorum. [*Sessizlik.*] Ah, nasıl aldatıldım! Profesöre hayrandım, şu zavallı hastalıklı ihtiyara... Onun için canımı dişime takarak çalıştım. Sonya'yla birlikte bu çiftlikten damla damla kar sağdık, aç gözlü tüccarlar gibi pazarlarda yağ sattık, lor sattık, nohut sattık, kendimiz yemedik, kuruş kuruş biriktirip ona binlikler halinde gönderdik. Onunla, bir bilimadamı olduğu için övünürdüm, tüm varlığımı ona adamıştım! Her yazdığı, her söylediği dahiyane gelirdi... Aman Allahım, şu hale bak! Emekli olduktan sonra tüm yaşamı açığa çıktı. Ardında tek sayfalık bir eser bırakacağı yok. Tanıyan bile yok. Bir hiç o! Sabun köpüğü gibi! Aldanmışım, evet, müthiş aldanmışım...

[ASTROV *üzerinde bir ceketle, yeleksiz, kravatsız, girer; sarhoştur. Elinde gitarıyla* TELYEGİN *de onu izler.*]

ASTROV. Haydi, çal!

TELYEGİN. Herkes uyuyor!

ASTROV. Çal!

[TELYEGİN *usulca birşeyler çalar.*]

ASTROV [VOYNİTSKİ'*ye*]. Yalnız mısın? Hanımlar yok mu? [*Ellerini beline koyarak bir şarkı mırıldanır.*] "Yedir içir evinde, yatacak yer kalmasın evsahibine..." Fırtına uyandırdı. İyi yağdı. Saat kaç?

VOYNİTSKİ. Ne bileyim ben.

ASTROV. Yelena Andreyevna'nın sesini duyar gibi oldum.

VOYNİTSKİ. Az önce buradaydı.

ASTROV. Şahane bir kadın. [*Masanın üzerindeki ilaç şişeleri-*

ni gözden geçirir.] İlaçlar. Olmayan ilaç yok! Harkov'dan, Moskova'dan, Tula'dan... Gut hastalığıyla bütün şehirleri bıktırmış. Gerçekten hasta mı, yoksa numara mı yapıyor?

VOYNİTSKİ. Hasta.

[*Sessizlik.*]

ASTROV. Bugün neden üzgünsün sen? Yoksa profesöre mi acıyorsun?

VOYNİTSKİ. Rahat bırak beni.

ASTROV. Sakın profesörün karısına aşık olmayasın?

VOYNİTSKİ. Dostum o benim.

ASTROV. Ne çabuk?

VOYNİTSKİ. Ne demek "ne çabuk"?

ASTROV. Kadın-erkek ilişkilerinde genelde şöyle bir yol izlenir: Önce tanış olunur, sonra metres, en sonunda da dost.

VOYNİTSKİ. Çok aşağılık bir düşünüş.

ASTROV. Ne dedin? Evet... Bayağılaştığımın ben de farkındayım. Sarhoşum da ondan. Yalnızca ayda bir kez böyle içerim. İçince de çok kabalaşırım, aşırı küstahlaşırım. Artık hiçbir şeye aldırmam! En zor ameliyatlara cesaretle girer, çok da başarılı olurum. Gelecek için geniş kapsamlı planlar yaparım, o durumdayken kendimi garip bir insan olarak görmem hiç, aksine insanlığa büyük hizmetlerde bulunduğuma inanırım... muazzam hizmetlerde! Böyle zamanlarda kendime özgü bir felsefe oluştururum, hepiniz gözüme şöyle birer böcek... birer mikrop gibi görünürsünüz. [TELYEGİN'*e.*] Çopur, çal bakalım!

TELYEGİN. Dostum sizin için seve seve çalardım, ama biliyorsunuz evde uyuyanlar var!

ASTROV. Çal.

[TELYEGİN *usul usul çalar.*]

ASTROV [VOYNİTSKİ'*ye*]. Biraz içsek iyi olur. Gel, şurada biraz konyak olacaktı. Ortalık ağarınca da bize gideriz. Tamam mı? Benim bir yardımcım var, hiç "tamam" demez, hep "temam" der. Sahtekar herif. Temam mı? [SONYA'*nın girişini görür.*] Özür dilerim, kravatsızım. [*Hemen çıkar.* TELYEGİN *de onu izler.*]

SONYA. Gene doktorla birlikte içmişsin Vanya Dayı. İyi bulmuşsunuz birbirinizi. Haydi, o her zaman içiyor diyelim, sana ne oluyor? Yaşından başından utan.

VOYNİTSKİ. Yaşın bununla bir ilgisi yok. İnsanın doyurucu bir hayatı olmayınca hayal gücüne sığınıyor. Bu da hiç yoktan iyi.

SONYA. Otlar biçildi, üstüne her gün yağmur yağıyor, hepsi çürüyecek, sen hayallerle uğraşıyorsun. Çiftliğin işlerini tümden bıraktın... Tek başıma çalışıyorum, dayanacak gücüm kalmadı artık... [*Korkuyla.*] Dayıcığım, senin gözlerinde yaşlar var!

VOYNİTSKİ. Ne yaşı? Hiçbir şey yok... Saçma... Demin tıpkı rahmetli annen gibi baktın bana. Canım benim... [*Coşkuyla ellerini, yüzünü öper.*] Kardeşim, canım kardeşim benim... Nerede acaba şimdi? Bilseydi ki! Ah, o bilseydi!

SONYA. Neyi dayıcığım? Neyi bilseydi?

VOYNİTSKİ. Çok zor, çok acı... Neyse... Sonra söylerim... Önemi yok... Ben gidiyorum... [*Çıkar.*]

SONYA [*kapıya vurarak*]. Mihail Lvoviç! Uyuyor musunuz? Bir dakika!

ASTROV [*kapının arkasından*]. Geliyorum. [*Kısa bir süre sonra görünür. Yelekli ve kravatlıdır.*] Ne emretmiştiniz?

SONYA. O kadar hoşunuza gidiyorsa siz kendiniz için, ama yalvarırım, dayıma içki vermeyin. Ona dokunuyor.

ASTROV. Olur. Bir daha içmeyiz. [*Sessizlik.*] Hemen eve dönüyorum. Kararım kesin. Atlar koşuluncaya kadar gün ağarır.

SONYA. Yağmur yağıyor. Sabahleyin gidersiniz.

ASTROV. Fırtına dinmek üzere. Şöyle bir sıyırdı geçti. Gideyim. Lütfen bundan sonra beni babanız için çağırmayın. Gut hastalığınız var diyorum, romatizma diyor. Yatmasını rica ediyorum, oturuyor. Hele bugün benimle hiç konuşmadı bile.

SONYA. Şımarıyor. [*Büfede birşeyler arar.*] Birşeyler yer miydiniz?

ASTROV. Tabii, yerim.

SONYA. Ben geceleri atıştırmayı çok severim. Büfede birşeyler olacaktı. Babamın eskiden kadınlar tarafından çok sevildiğini söylerler, onlar şımartmış. Peynir buyurun.

[*Büfenin önünde durup yerler.*]

ASTROV. Bugün hiçbir şey yemedim, yalnızca içtim. Babanız çok huysuz. [*Büfeden bir şişe alır.*] İzninizle. [*Bir kadeh içer.*] Yalnız olduğumuz için sizinle açıkça konuşabilirim. Yerinizde olsam bu evde bir gün yaşayamazdım, sıkıntıdan boğulurdum... Babanızın gözü hastalığından ve kitaplarından başka hiçbir şeyi görmüyor... Vanya Dayı kendi derdine düşmüş, büyükanneniz, sonra üvey anneniz...

SONYA. Üvey annem nasıl?

ASTROV. İnsan herşeyiyle güzel olmalı, yüzüyle, giyimiyle, ruhuyla, düşünceleriyle... Kuşkusuz çok güzel bir kadın, ama yalnızca yiyor, uyuyor, geziyor, güzelliğiyle herkesi büyülüyor, hepsi o kadar. Hiçbir sorumluluk taşımıyor, herkes ona hizmet ediyor... Öyle değil mi? Bu kadar rahat bir hayat temiz olamaz. [*Sessizlik.*] Aslında bu konuda fazla katı düşünüyor da olabilirim. Vanya Dayınızın haya-

tı gibi benim hayatım da hiç tatmin edici olmadığından ikimiz de gittikçe huysuzlaşıyoruz.

SONYA. Siz hayatınızdan memnun değil misiniz?

ASTROV. Genelde yaşamayı seven bir insanım. Ama bu taşra yaşamından, bu Rus usulü köy hayatından feci şekilde nefret ediyorum. Kişisel olarak hayatımın hiçbir güzelliği, hiçbir özelliği olduğu söylenemez. İnsan gece karanlığında bir ormanın içinden geçerken bile bir ışık parıltısı görse herşeyi unutur, ne yorgunluk kalır ne karanlık, yüzünü kamçılayan dikenleri bile hissetmez... Bildiğiniz gibi bu kasabada herkesten çok çalışıyorum. Ben çabaladıkça kader durmadan bir sille indiriyor, bunca eziyet çektiğim halde önümde en ufak bir ümit ışığı bile yok. Hayattan hiçbir şey beklemez oldum, insanları sevmiyorum... Çoktandır kimseyi sevmedim.

SONYA. Hiç kimseyi mi?

ASTROV. Hiç kimseyi. Eski günleri hatırlattığı için yalnızca dadınıza karşı belli bir yakınlık duyuyorum, o kadar. Köylülerin hepsi birbirine benzer, hepsi geri kalmış, pis insanlar. Aydın kişilerle de anlaşmak çok zordur. İnsanı canından bezdirirler. Bu değerli dostlarımız, ince düşünce ve duygulardan arınmış, burunlarının ucunu bile göremeyen ahmaklardan başka birşey değil. Kendilerinden biraz üstün, biraz daha akıllı olanları da ya isteriktir, ya da psikolojik tahlil ve refleks uzmanı. Bunlar durmadan yakınır, durmadan birbirlerine iftira eder, birbirlerine kinlenirler. Önlerine gelene şöyle bir bakar, hemen ahkam keserler, "Ah, bu bir psikopat" ya da "Bu bir gösteriş budalası" diyerek... İnsanın alnına nasıl bir damga vuracaklarını bilemezlerse, o zaman "Bu garip bir insan, çok garip" deyip çıkarlar işin içinden. Ormanı seviyor olmam bir gariplik; et yemiyorum, bu da çok garip. Karşılıksız, doğal, rahat ilişkiler ne doğada kaldı, ne insanlar arasında... Yok, yok!

[*Bardağa uzanır.*]

SONYA [*engelleyerek*]. Hayır. Lütfen, yalvarırım, içmeyin artık.

ASTROV. Neden?

SONYA. Size hiç yakışmıyor da ondan! Zarif bir insansınız siz. Öyle tatlı bir sesiniz var ki. Tanıdığım, bildiğim herkesten üstünsünüz. Mükemmel bir insansınız. Neden içki içip kumar oynayan sıradan kişilere benzemek istiyorsunuz? Yapmayın, ne olur, yalvarıyorum! İnsanların yaratıcı olmadığından, her önüne geleni tahrip ettiğinden şikayetçi olan sizsiniz. Öyleyse neden, neden kendinizi yokediyorsunuz? Yapmayın, yalvarırım, yapmayın!

ASTROV [*elini uzatarak*]. Peki, artık içmeyeceğim.

SONYA. Söz verin.

ASTROV. Şerefim üzerine söz veriyorum.

SONYA [*coşkuyla elini sıkarak*]. Çok teşekkür ederim.

ASTROV. Tamam, bakın! Ayıldım bile. Gördüğünüz gibi tamamen ayıldım, ömrümün sonuna kadar da böyle kalacağım. [*Saatine bakar.*] Evet, ne diyorduk? Yaşımı başımı almışım, benim için artık çok geç... Yaşlandım, çok yıprandım, kabalaştım, bütün duygularım köreldi, bundan sonra kimseye bağlanamam. Kimseyi sevmiyorum... Bundan sonra da sevemem. Beni tek etkileyen şey, güzellik. Güzel birşey gördüğümde kendimden geçiyorum. Mesela, Yelena Andreyevna, istese sanırım bir günde başımı döndürebilirdi... Aşk falan değil bu, bağımlılık da değil... [*Elleriyle yüzünü kapatır ve sarsılır.*]

SONYA. Ne oldu?

ASTROV. Hiç... Büyük Perhiz'de hastanın biri kloroformdan öldü de...

SONYA. Unutun artık bunu. [*Sessizlik.*] Mihail Lvoviç... Benim bir kızkardeşim ya da çok yakın bir arkadaşım olsaydı... Yani, onun sizi sevdiğini öğrenseydiniz, acaba ne yapardınız?

ASTROV [*omuz silker*]. Bilmem, herhalde hiçbir şey yapmazdım... Kendisini sevemeyeceğimi, kafamın çok başka şeylerle meşgul olduğunu söylerdim. Neyse, yolcu yolunda gerek. Hoşçakalın dostum, ben gitmezsem bu konu sabaha kadar sürer. [*Elini sıkar*]. İzin verirseniz... salon tarafından geçeyim, yoksa dayınız engel olur. [*Çıkar.*]

SONYA [*tek başına*]. Bana hiçbir şey söylemedi... Yüreğinin ve ruhunun bana henüz kapalı olduğunu biliyorum, ama neden bu kadar mutluyum? [*Mutlulukla gülümser.*] Zarif bir insansınız dedim, soylusunuz dedim, çok tatlı bir sesiniz var, dedim... Anlamadı mı yoksa? Sesi insanı okşar gibi, ürperti veriyor... Şu anda neredeyse havada hissediliyor. Kızkardeşten sözettim, anlamadı. [*Ellerini kavuşturur.*] Ah, şu çirkinliğim olmasa! Ne feci! Hiç güzel olmadığımı biliyorum, biliyorum... Geçen Pazar kiliseden çıkarken ne dediklerini de duydum. Kadının biri "Çok iyi kalpli bir kız, çok da yardımsever, ama ne yazık, çirkin..." diyordu. Evet, çirkin...

[YELENA ANDREYEVNA *girer.*]

YELENA ANDREYEVNA [*pencereyi açar*]. Fırtına dinmiş. Hava da çok güzel! [*Sessizlik.*] Doktor nerede?

SONYA. Gitti.

[*Sessizlik.*]

YELENA ANDEYEVNA. Sofi!

SONYA. Efendim?

YELENA ANDREYEVNA. Bana surat asmaktan ne zaman vazgeçeceksiniz? Birbirimize hiç kötülük etmedik ki. Ne-

den düşman olalım? Kesin, bitsin artık...

SONYA. Benim istediğim de buydu zaten... [*Öper.*] Küslük bitti...

YELENA ANDREYEVNA. Harika.

[*İkisi de heyecanlanır.*]

SONYA. Babam yattı mı?

YELENA ANDREYEVNA. Hayır. Salonda oturuyor... Ortada hiçbir neden yokken haftalardır birbirimizle konuşmadık... [*Büfenin açık kalan kapağını farkeder.*] Neden açık burası?

SONYA. Mihail Lvoviç birşeyler yedi.

YELENA ANDREYEVNA. Şarap bile var... Gel, dostluğumuza içelim.

SONYA. İçelim.

YELENA ANDREYEVNA. Aynı kadehten içelim... [*Doldurur.*] Böylesi daha iyi... Artık bana "sen" der misin?

SONYA. Sen! [*İçerler ve öpüşürler.*] Ben de barışmak istiyordum ama bir türlü cesaret edemiyordum... [*Ağlar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Neden ağlıyorsun?

SONYA. Hiç, öyle işte.

YELENA ANDREYEVNA. Yeter, artık ağlama... [*Ağlar.*] Bak beni de ağlattın... [*Sessizlik.*] Babanla parası için evlendiğimi sanıyorsun, onun için kızgınsın bana. Eğer yemine inanıyorsan, yemin ederim ki sevdiğim için evlendim onunla. Tanınmış bir bilimadamı olarak kendisine hayrandım. Meğer bu gerçek bir aşk değilmiş, bir aldanmaymış, ama ben o zaman gerçek olduğuna inanmıştım. Suç bende değil. Sen, düğünümüzden beri beni o akıllı bakışlarınla durmadan cezalandırdın.

SONYA. Tamam, bitti, barıştık artık! Unutalım bunları.

YELENA ANDREYEVNA. Böyle bakmak sana hiç yakışmıyor. İnsanlara güvenmelisin, yoksa yaşayamazsın.

[*Sessizlik.*]

SONYA. Bana gerçek bir dost gibi, açıkça söyle... Mutlu musun?

YELENA ANDREYEVNA. Hayır.

SONYA. Bunu tahmin etmiştim. Bir sorum daha var. Ama açık cevap ver. Genç bir kocan olsun ister miydin?

YELENA ANDREYEVNA. Sen hala çocuksun. Elbette isterdim. [*Güler.*] Haydi, sor bakalım, sor...

SONYA. Doktordan hoşlanıyor musun?

YELENA ANDREYEVNA. Evet, çok.

SONYA [*güler*]. Ne kadar aptalım, değil mi? Burada olmadığı halde sesini, adımlarını duyar gibiyim, karanlık pencereye baktığımda yüzünü görüyorum. Sana herşeyi anlatmak istiyorum... Ama yüksek sesle konuşmaya çekiniyorum. Benim odama gidelim, orada rahatça konuşuruz. Çok mu aptalım ben?.. Ne olur söyle... Bana biraz ondan sözet...

YELENA ANDREYEVNA. Ne söyleyeyim?

SONYA. Çok akıllı bir insan o... Becerikli, çok yönlü... Hem hasta bakıyor, hem de ağaç dikiyor...

YELENA ANDREYEVNA. Önemli olan ormancılık ya da doktorluk değil... Yetenekli bir insan o, hayatım. Sen yetenek ne demektir, bilir misin? Yüreklilik, geniş görüş, özgür düşünce... O bir fidan dikerken bundan bin yıl sonrasını düşünüyor, tüm insanlığın mutluluğunu görür gibi oluyor. Böylesi çok az bulunur, onları sevmek gerek... İçkiye düşkün olabilir. İçince de kabalaşıyor belki, ama ne önemi var? Rusya'da yetenekli olup da kusursuz kalmış

insan var mı? Şu doktorun hayatına bir baksana! Çamurlu yollar, ayaz, tipi, uzun mesafeler, kaba bir halk, vahşi bir toplum, her yerde yoksulluk, her yerde salgın hastalıklar... Bu koşullarda gece gündüz mücadele veren, kırk yaşlarında bir erkeğin kusursuz olması, ayık kalması beklenemez... [*Öper.*] Sana bütün kalbimle mutluluk diliyorum, sen buna layıksın... [*Ayağa kalkar.*] Bense sıkıcı, sıradan bir kadınım... Müzikte de, koca evinde de, aşk ilişkilerinde de hep sıradan bir kadın oldum. [*Heyecanla sahnede dolaşır.*] Aslına bakarsan Sonya, şöyle bir düşünüyorum da, ben gerçekten çok mutsuzum, çok mutsuz! Evet, öyle! Neden gülüyorsun?

SONYA [*yüzünü gizleyip gülerek*]. Ben öyle mutlu, öyle mutluyum ki!

YELENA ANDREYEVNA. Canım çalmak istiyor... Şu anda birşeyler çalabilirdim.

SONYA. Çalsana, haydi! [*Sarılır.*] Benim hiç uykum gelmedi. Haydi, çal!

YELENA ANDREYEVNA. Bir dakika. Baban hala uyanık... hasta olduğu zamanlar müzik rahatsız eder onu. Git, bir sor bakalım. O izin verirse çalarım. Haydi, git.

SONYA. Tamam. [*Çıkar.*]

[*Bahçeden gece bekçisinin nöbet tahtasına vuruşu duyulur.*]

YELENA ANDREYEVNA. Çoktandır çalmadım. Çalmak ve ağlamak geliyor içimden, aptallar gibi ağlamak. [*Pencereye doğru seslenir.*] Yefim, sen mi vuruyorsun?

BEKÇİNİN SESİ. Evet.

YELENA ANDREYEVNA. Vurma. Beyefendi rahatsız.

BEKÇİNİN SESİ. Tamam, hemen gidiyorum! [*Islık çalar.*] Gel, bakalım Kocabaş! Gel yavrum! Kocabaş!

[*Sessizlik.*]

SONYA [*döner*]. Olmazmış!

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

Serebryakovların misafir salonu. Sağda, solda ve ortada üç kapı. Gündüz.

VOYNİTSKİ *ile* SONYA *oturmaktadır;* YELENA ANDREYEVNA *ise düşünceli düşünceli sahnede dolaşmaktadır.*

VOYNİTSKİ. *Herr* Profesör bugün saat birde salonda toplanılmasını arzu ettiklerini bildirmişler. [*Saatine bakar.*] Saat bire çeyrek var. Kendileri bir açıklamada bulunacaklarmış.

YELENA ANDREYEVNA. İşle ilgili birşeydir.

VOYNİTSKİ. İşi gücü yok ki onun. Saçma sapan şeyler yazmaktan, hırçınlık ve kıskançlıktan başka.

SONYA [*uyarıcı bir tonda*]. Dayı!

VOYNİTSKİ. Tamam tamam, özür dilerim. [YELENA ANDREYEVNA'*yı göstererek.*] Şu hale bakın! Yürümeye bile üşeniyormuş gibi yalpalıyor. Çok hoş doğrusu! Çok hoş!

YELENA ANDREYEVNA. Bütün gün arı gibi vızıldamanız da canıma yetti artık! [*Sıkıntılı.*] Can sıkıntısından öldüm, ne yapacağımı şaşırdım.

SONYA [*omuz silkerek*]. İş mi yok? Sen yeter ki iste.

YELENA ANDREYEVNA. Ne işi?

SONYA. Evin işleriyle ilgilen, ders ver, hasta bak. İş çok. Siz gelmeden önce biz Vanya Dayı'yla pazara gider, yağ satardık.

YELENA ANDREYEVNA. Benim yapacağım iş değil. Ayrıca ilginç bir yanı da yok. İnsanları eğitmek, tedavi etmek idealist romanlarda olur ancak. Böyle durup dururken hiç gidip ders verilir mi, hasta bakılır mı?

SONYA. Neden gidilmesin, neden yapılmasın, hiç anlamıyorum. Sabret biraz, zamanla alışırsın. [*Öper.*] Sıkma canını, hayatım. [*Güler.*] Sen can sıkıntısından ne yapacağını bilmiyorsun. Bu işsizlik ve tembellik bulaşıcı birşey. Baksana, Vanya Dayı'nın da bir gölge gibi senin peşinde dolaşmaktan başka bir iş yaptığı yok. Ben de işlerimi yüzüstü bıraktım, konuşmak için senin yanına koştum. Öyle tembelleştim ki! Doktor Mihail Lvoviç eskiden buraya çok seyrek gelirdi, ayda bir gelmeye bile zor razı ederdik. Artık her gün geliyor, ormancılığı da tıbbı da boşverdi. Sen büyücüsün galiba.

VOYNİTSKİ. Neden kendinize eziyet ediyorsunuz? [*Canlı.*] Haydi canım benim, güzel kadın, kafanızı çalıştırın biraz! Damarlarınızda bir denizkızının kanı dolaşıyor, bir denizkızı gibi davranın siz de! Hayatta bir kez olsun serbest bırakın kendinizi, bir su cinine aşık olun, dalın denizin derinliklerine, *Herr* Profesör'ü de bizi de şaşırtın!

YELENA ANDREYEVNA [*kızgın*]. Rahat bırakın beni! Ne işkence! [*Gitmeye davranır.*]

VOYNİTSKİ [*engelleyerek*]. Peki, tamam hayatım, özür dilerim... Affedin. [*Elini öper.*] Barışalım.

YELENA ANDREYEVNA. Siz bir meleğin bile sabrını taşırırsınız, inanın.

VOYNİTSKİ. Şimdi size barışıp anlaşmamızın simgesi olarak bir demet gül getireceğim, daha sabahtan hazırlamıştım... Sonbahar gülleri, güzel, mahzun güller... [*Çıkar.*]

SONYA. Sonbahar gülleri, güzel, mahzun güller...

[*Birlikte pencereden dışarıya bakarlar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Eylül de geldi. Demek bütün bir kışı burada geçireceğiz. [*Sessizlik.*] Doktor nerede?

SONYA. Vanya Dayı'nın odasında. Birşeyler yazıyor. Vanya Dayı'nın gitmesi çok iyi oldu, benim seninle konuşmam lazım.

YELENA ANDREYEVNA. Hangi konuda?

SONYA. Hangi konuda?! [*Başını* YELENA ANDREYEVNA'*nın göğsüne yaslar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Tamam, tamam... [*Saçlarını okşar.*] Oldu.

SONYA. Çirkinim ben.

YELENA ANDREYEVNA. Ne güzel saçların var.

SONYA. Hayır! [*Aynada kendisini görmek için arkasına döner.*] Hayır! Çirkin kadınlara hep, "Ne güzel gözlerin var" ya da "Ne güzel saçların var" denir... Altı yıldır aşığım ona, öz annemden bile çok seviyorum. Her an sesini duyar gibiyim, elimi tutuşunu hissediyorum, gözüm her an kapıda, devamlı bekliyorum, sanki hemen içeriye girivereceğmiş gibi. Görüyorsun, ondan bahsedelim diye nasıl senin yanına koşuyorum. Artık her gün geliyor buraya ama hiç yüzüme bakmıyor, beni görmüyor... Öyle üzülüyorum ki! Aslında hiçbir ümit yok, hiç, hiç yok! [*Umutsuzluk içinde.*] Tanrım, bana kuvvet ver... Bütün gece dua ettim... Hep ben ona yaklaşıyorum, hep ben bir konu açıyorum, gözlerinin içine bakıyorum... Ne gurur kaldı, ne irade... Dayanamadım, dün Vanya Dayı'ya onu sevdiğimi söyledim... Bütün hizmetçiler de biliyor onu sevdiğimi. Herkes biliyor.

YELENA ANDREYEVNA. Ya o?

SONYA. Hayır. O benim farkımda bile değil.

YELENA ANDREYEVNA [*düşünceli*]. Garip bir insan... Ne diyeceğim, biliyor musun? İzin ver, ben konuşayım onunla... Çok dikkatli, üstü kapalı bir biçimde... [*Sessizlik.*] Gerçekten, bu iş daha fazla sürüncemede kalmasın. Tamam mı?

[SONYA *başıyla onaylar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Ne güzel! Sevip sevmediği hemen anlaşılır. Sen hiç merak etme şekerim, hiç endişe etme, öyle dikkatli bir biçimde sorarım ki farkına bile varmaz. Bizim için önemli olan, evet ya da hayır, bunu öğrenmek. [*Sessizlik.*] Cevabı hayır olursa bir daha buralara hiç gelmesin, değil mi?

[SONYA *başını sallayarak onaylar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Hiç görmemek senin için çok daha kolay olur. Bence artık işi fazla uzatmayalım, şu sorgulamayı hemen yapalım. Bazı çizimlerini göstermek istiyordu... Haydi git, şimdi görmek istediğimi söyle.

SONYA [*büyük bir heyecanla*]. Sonra bana herşeyi olduğu gibi anlatırsın, değil mi?

YELENA ANDREYEVNA. Tabii anlatırım. Bence gerçek ne kadar acı olursa olsun bilinmezden çok daha iyidir. Bana güven sen hayatım.

SONYA. Olur... Tamam... Krokilerini görmek istediğini söylerim... [*Yürür, kapının önünde duraklar.*] Hayır, belki de hiç bilmemek daha iyi... Ne de olsa bir ümit...

YELENA ANDREYEVNA. Ne dedin?

SONYA. Yok birşey. [*Çıkar.*]

YELENA ANDREYEVNA [*yalnız*]. Birinin sırrını bilip de hiç yardım edememek ne kötü. [*Düşünür.*] Onu sevmiyor, bu anlaşılıyor, ama evlenmemek için de bir neden olamaz ki! Güzel bir kız değil, gene de, yaşını başını almış bir köy

doktoru için ideal bir eş olabilir. Çok akıllı, çok iyi kalpli, tertemiz bir kız... Hayır, hayır, olamaz... [*Sessizlik.*] Zavallı kızı çok iyi anlıyorum. Ortalıkta hayaletler gibi dolaşıp boyuna basmakalıp laflar eden şu ak saçlı bunaklarla birlikte yaşayan bir insan için, yalnızca yiyen, içen, yatıp uyumaktan başka birşey bilmeyen ihtiyarlarla kıyaslanacak olursa, elbette Astrov'un ara sıra buraya uğrayışı, karanlıkların içinden ayın pırıl pırıl doğuşuna benziyor... İnsan böyle bir erkeğin çekimine kapılmaz olur mu?.. Ben bile biraz tutuldum ona. O yokken canım sıkılıyor, aklıma geldiği zaman da gülümsüyorum... Vanya Dayı da kalkmış damarlarımda denizkızı kanı dolaştığını söylüyor. "Hayatta bir kez olsun serbest bırakın kendinizi..." Neden olmasın? Belki de öyle yapmak lazım... Elimde olsa özgür bir kuş gibi uçup hepinizden, o uykulu suratlarınızdan, sıkıcı konuşmalarınızdan kaçar, varlığınızı bile unuturdum... Ne yazık ki korkağım, çekingenim... Vicdanım elvermiyor... Artık her gün geliyor buraya, neden geldiğini tahmin ediyorum, onun için de kendimi suçlu hissediyorum. Neredeyse Sonya'nın önünde diz çöküp af dileyeceğim...

ASTROV [*elinde krokilerle girer*]. Günaydın! [*Elini sıkar.*] Krokileri mi görmek istemiştiniz?

YELENA ANDREYEVNA. Dün bana çalışmalarınızı göstermeye söz vermiştiniz... Vaktiniz müsait mi?

ASTROV. Ah, tabii. [*Tahta masanın üzerine çizimlerini yayar, köşelerini raptiyeyle tutturur.*] Siz nerede doğmuştunuz?

YELENA ANDREYEVNA [*yardım ederek*]. Petersburg'da.

ASTROV. Nerede okudunuz?

YELENA ANDREYEVNA. Konservatuvarda.

ASTROV. Bunların pek ilginizi çekeceğini sanmam.

YELENA ANDREYEVNA. Neden çekmesin? Gerçi köyün ya-

bancısıyım, ama bu konuda çok okudum.

ASTROV. Bu evde benim özel bir masam var. İvan Petroviç'in odasında. Yorgunluktan tam anlamıyla bitkin düştüğüm zaman her işi bırakır, buraya koşarım, bir iki saat kendimi bunlarla oyalarım... İvan Petroviç'le Sofya Aleksandrovna şakır şukur hesap yaparlar, ben de yanıbaşlarında, kendi masama oturup bunları boyarım. Cırcırböcekleri ötüşür, kendimi rahat ve huzurlu hissederim. Yalnız böyle bir zevki ancak ayda bir kez tadabiliyorum... [*Çizimleri gösterir.*] Şimdi buraya bir bakın. Bu çizim yöremizin elli yıl kadar önceki durumunu gösteriyor. Açık ve koyu yeşiller orman. O zamanlar bölgenin yarısı ormanlarla kaplıymış. Yeşilin üzerine çizilmiş kırmızı kareli yerlerde geyikler, yaban keçileri varmış... Burada bitki ve hayvan türlerini birarada gösteriyorum. Bu gölde kuğular, kazlar ve ördekler birlikte yaşarmış. Yaşlıların dediğine bakılırsa, akla gelebilecek her türden kuş, bulut halinde uçuşurmuş. Köylerle birkaç hanelik yerleşim alanları dışında, gördüğünüz gibi, rasgele serpilmiş evler, küçük çiftlikler, manastırlar, su değirmenleri varmış... Sığır ve at sayısı çok fazlaymış. Mavi renk onları gösteriyor. Örneğin, şu mavinin biraz daha koyu olduğu yerlerde büyük at sürüleri varmış, her eve üç at düşermiş. [*Sessizlik.*] Şimdi biraz daha aşağıya bakın. Bu yirmibeş yıl önceki durum. Tüm bölgenin yalnız üçte biri ormanlık. Keçi kalmamış, ama geyik var. Yeşil ve mavi daha soluk. Böyle devam edip gidiyor. Gelelim üçüncü bölüme, yani bölgenin bugünkü durumuna. Yeşil renk gittikçe azalmış, arazi üzerinde yamalar halinde kalmış, geyikler, kuğular, yaban horozları da yokolmuş... Eski mezraların, çiftliklerin, değirmenlerin, manastırların izi bile kalmamış. Kısacası, işte, onbeş yıl içinde tamamlanacağı anlaşılan, aşama aşama ilerleyen kesin bir yozlaşma sürecinin genel tablosu. Tabii buna uygarlaşmanın tablosu yahut eski yaşamın yerini yeni bir yaşam biçimine

bırakışının tablosu da denebilir. Evet, yokedilen bu ormanların yerini karayolları, demiryolları almış olsaydı, o zaman halkın sağlık, refah, kültür düzeyi de yükselirdi. Ama ne gezer! Bölgedeki bataklıklar, sivrisinekler hep yerli yerinde, yol yok, yoksulluk, tifüs, difteri, yangınlar almış yürümüş... Bu tamamen ağır bir hayat mücadelesinin sonucu ve geri kalmışlıktan, cehaletten, aşırı bilinçsizlikten kaynaklanan bir yozlaşma. Isınamayan, aç kalan, hastalanan insan canını kurtarmak, çoluk çocuğunu korumak içgüdüsüyle, can havliyle çevresine saldırıyor, açlığını bastırmak, ısınmak için, yarınını hiç düşünmeden her önüne geleni yakıp yıkıyor... Herşey yokedilmiş ama onların yerine hiçbir şey yaratılmamış. [*Soğuk soğuk.*] Gördüğüm kadarıyla, bunlar sizi pek ilgilendirmiyor.

YELENA ANDREYEVNA. Aslında ben bunlardan pek anlamam...

ASTROV. Bunda anlaşılmayacak birşey yok, ilginizi çekmedi.

YELENA ANDREYEVNA. Doğrusunu isterseniz, aklım başka bir şey takılmıştı. Özür dilerim. Sizi biraz sorgulamam gerekiyor, ama çekiniyorum, nasıl başlayacağımı bilemiyorum.

ASTROV. Sorgulama mı?

YELENA ANDREYEVNA. Evet... Ama, zararsız bir sorgulama. Gelin, oturalım. [*Otururlar.*] Konumuz genç bir hanım. Sizinle açık, dostça, dürüst bir biçimde konuşalım. Konuştuktan sonra da hepsini unutalım. Olur mu?

ASTROV. Tamam.

YELENA ANDREYEVNA. Üvey kızım Sonya'yla ilgili bir şey bu. Ondan hoşlanıyor musunuz?

ASTROV. Kendisine saygım vardır.

YELENA ANDREYEVNA. Yani, kadın olarak hoşunuza gidi-

yor mu?

ASTROV [*duraklar*]. Hayır.

YELENA ANDREYEVNA. Bir iki kelime daha, tamam. Hiçbir şeyin farkında değil misiniz?

ASTROV. Hayır.

YELENA ANDREYEVNA [*elini tutarak*]. Onu sevmediğiniz, gözlerinizden okunuyor... Ama o da çok acı çekiyor... Anlayış gösterin, bir daha buraya gelmeyin.

ASTROV. Benim ó çağım geçti... Hiç zamanım da yok... [*Omuz silker.*] Vakit mi var? [*Utanır.*]

YELENA ANDREYEVNA. Aman, ne tatsız bir konuşmaydı! Sırtımda tonlarca ağırlık taşır gibi oldum. Neyse, çok şükür bitti. Bunu unutalım, hiç konuşmamış olalım. Ve ayrılın buradan. Akıllı bir insansınız, takdir edersiniz... [*Sessizlik.*] Utancımdan kıpkırmızı oldum.

ASTROV. Bu konuşmayı iki ay kadar önce yapmış olsaydık durum belki farklı olurdu, ama şimdi... [*Omuz silker.*] Acı çekiyorum, elbette... Yalnız, anlayamadığım birşey var, neden bu sorgulamayı sizin yapmanız gerekti? [*Gözlerine bakar ve parmağını tehdit eder gibi sallar.*] Çok kurnazsınız!

YELENA ANDREYEVNA. O da ne demek?

ASTROV [*gülerek*]. Kurnaz kadın! Sonya belki acı çekiyor olabilir, ama sizin bu sorgulamanız neden? [*Konuşmasına fırsat vermeden, canlı.*] Lütfen şaşırmış numarası yapmayın. Neden her gün buraya geldiğimi siz de çok iyi biliyorsunuz... Neden ve kimin hatırı için geldiğimi çok iyi biliyorsunuz. Alıcı kuşum benim, öyle bakmayın yüzüme, kaçın kurasıyım ben...

YELENA ANDREYEVNA [*şaşkınlık içinde*]. Ne demek alıcı kuş? Hiçbir şey anlamadım.

ASTROV. Güzel tüylü bir gelinciksiniz... Size bir kurban gerekiyor! Bir aydır işi gücü bıraktım, herşeye boşverdim, sizin peşinizde dolaşıyorum, bu da çok hoşunuza gidiyor, hem de pek çok... Eh, ne yapalım? Beni ele geçirdiğinizi sorgulamadan önce de biliyordunuz. [*Kollarını kavuşturup başını eğer.*] Teslim oluyorum. Haydi, buyurun, yiyin!

YELENA ANDREYEVNA. Delirmişsiniz siz!

ASTROV [*alaycı alaycı gülümser*]. Çekiniyorsunuz...

YELENA ANDREYEVNA. Hayır, sandığınızdan daha iyi, daha asil bir kadınım ben! Yemin ederim! [*Gitmeye davranır.*]

ASTROV [*yolunu keserek*]. Bugün ayrılırım buradan, bir daha da gelmem, yalnız... [*Ellerini tutar, çevresine bakınır.*] Sizinle nerede buluşalım? Çabuk söyleyin, nerede? Şimdi biri girebilir, cevap verin. [*Coşkulu.*] Ne harikasınız, ne güzelsiniz... Bir öpücük... Şu güzel kokulu saçlarınızdan bir kere öpmek istiyorum...

YELENA ANDREYEVNA. Yemin ederim ki...

ASTROV [*konuşmasını engelleyerek*]. Yemine ne gerek var? Yemin falan etmeyin. Fazla söze hiç gerek yok... Ah, bu ne güzellik! Bu ne eller! [*Ellerini öper.*]

YELENA ANDREYEVNA. Ne olur, yeter artık... Çekilin... [*Ellerini çeker.*] Siz aklınızı kaçırmışsınız.

ASTROV. Söyleyin, söyleyin çabuk, yarın nerede buluşuyoruz? [*Beline sarılır.*] Görüyorsun, mutlaka buluşmalıyız. [*Öper; tam bu sırada elinde bir demet gülle* VOYNİTSKİ *girer, kapının önünde donup kalır.*]

YELENA ANDREYEVNA [VOYNİTSKİ'*yi görmeden*]. Yalvarırım... Bırakın beni... [*Başını* ASTROV'*un göğsüne dayar.*] Olmaz! [*Gitmeye davranır.*]

ASTROV [*belinden kavrayarak*]. Yarın fidanlığa gel... Saat

ikiye doğru... Tamam mı? Oldu mu? Geleceksin, değil mi?

YELENA ANDREYEVNA [VOYNİTSKİ'*yi görür*]. Bırakın beni! [*Büyük bir utanç içinde pencereye doğru gider.*] Ah, ne rezalet!

VOYNİTSKİ [*demeti sandalyenin üzerine bırakır, heyecanlanmıştır, mendille yüzünü ve boyununu siler*]. Hiç önemli değil... Evet... Hiç önemi yok...

ASTROV [*muzaffer bir edayla*]. Saygıdeğer İvan Petroviç, bugün hava hiç de fena sayılmaz. Sabahleyin biraz kapalıydı, yağmur yağacak gibiydi, ama şimdi güneş açtı. Doğrusu sonbahar oldukça güzel geçiyor... Güzlük ekinler de fena değil. [*Krokilerini dürerek muhafazasının içine yerleştirir.*] Ne yazık ki günler kısaldı... [*Çıkar.*]

YELENA ANDREYEVNA [VOYNİTSKİ'*nin yanına koşar*]. Yalvarırım, ne yapıp yapın, bugün hemen kocamla birlikte buradan gitmemizi sağlayın! Beni duyuyor musunuz? Hemen, bugün!

VOYNİTSKİ [*yüzünün terini siler*]. Ne? Ah, evet... Olur... Herşeyi gördüm ben, *Hélène*, herşeyi...

YELENA ANDREYEVNA [*heyecanla*]. Beni duyuyor musunuz? Hemen, bugün gitmek istiyorum buradan!

[SEREBRYAKOV, SONYA, TELYEGİN *ve* MARİNA *girerler.*]

TELYEGİN. Ben de çok keyifsizim, ekselansları. İki gündür üzerimde bir kırıklık var. Kafam hiç yerinde değil...

SEREBRYAKOV. Diğerleri nerede? Bu evi de hiç sevmiyorum. Labirent gibi birşey. Yirmialtı tane koca oda, aradığını bulmana imkan yok, herkes bir yere dağılmış. [*Çıngırağı çalar.*] Maria Vasilyevna ile Yelena Andreyevna'yı çağırır mısınız lütfen!

YELENA ANDREYEVNA. Ben buradayım.

SEREBRYAKOV. Buyurun oturun, efendim.

SONYA [YELENA ANDREYEVNA'*nın yanına gider, sabırsızlıkla*]. Ne dedi?

YELENA ANDREYEVNA. Sonra söylerim.

SONYA. Titriyorsun sen! Çok üzülmüşsün. [*Merakla yüzünü inceler.*] Anladım... Artık buraya hiç gelmeyeceğini söyledi... Öyle mi? [*Sessizlik.*] Söylesene, öyle mi dedi?

[YELENA ANDREYEVNA *doğrular biçimde başını sallar.*]

SEREBRYAKOV [TELYEGİN'*e*]. Hastalığa herhangi bir şekilde katlanmak mümkün belki, ama... geleneksel köy yaşamına nedense hiç alışamadım. Bu dünyadan alınıp başka bir gezegene atılmış gibiyim. Buyurun efendim, oturun. Sonya!

[SONYA *onu duymaz. Başını kederle öne eğmiş, ayakta durmaktadır.*]

SEREBRYAKOV. Sonya! [*Sessizlik.*] Duymadı. [MARİNA'*ya*]. Sen de otur dadı.

[*Dadı oturur, elindeki çorabı örer.*]

SEREBRYAKOV. Beyler, hani derler ya, şimdi lütfen bana kulak kesilin. [*Güler.*]

VOYNİTSKİ [*heyecanla*]. Herhalde bana ihtiyaç yoktur. Ben gidebilir miyim?

SEREBRYAKOV. Hayır, herkesten çok senin bulunman gerek.

VOYNİTSKİ. Ne istiyorsunuz benden?

SEREBRYAKOV. Senden... Neden kızıyorsun? [*Sessizlik.*] Sana karşı bir kusurum olduysa, özür dilerim, lütfen affet.

VOYNİTSKİ. Bırak numarayı. Sadede gelelim... Ne istiyorsun?

[MARİA VASİLYEVNA *girer.*]

SEREBRYAKOV. Hah, işte *Maman* da geldi. Artık başlayabiliriz efendim. [*Sessizlik.*] "Sayın baylar, sizleri buraya bir müfettişin gelişini bildirmek için toplamış bulunuyorum."* Her neyse, şaka bir yana, konumuz oldukça önemli. Sizleri buraya yardımlarınızı rica etmek ve önerilerinizi almak için davet ettim. Beni sevdiğinizden eminim, yardımınızı esirgemeyeceğinizi de biliyorum. Ben bir bilimadamı ve bir yazar olarak maddiyatla ilgili konulara hep yabancı kaldım. Yol gösterecek biri olmadan da bu işin içinden çıkamam. Bu nedenle senden İvan Petroviç, sizden İlya İlyiç, özellikle de sizden, *Maman*, çok rica ediyorum.... Yani, *manet omnes una nox,*** hepimiz Allah'a emanetiz! Ben yaşlı ve hastalıklı bir insanım. Bu nedenle ailemin malvarlığıyla ilgili bütün sorunların beni ilgilendiren bölümünü vakit geçirmeden bir çözüme kavuşturmak istiyorum. Günlerim sayılı, kendimi düşündüğüm yok. Yalnız, genç bir karım, bekar bir kızım var. [*Sessizlik.*] Bu köyde yaşamamız mümkün değil. Biz köy yaşamına alışkın değiliz. Çiftlikten elde edilen gelir de yetmiyor. Ormanı satalım desek, aynı işlemi her yıl yapamayacağımıza göre, bu da geçerli bir çözüm değil. Öyle bir çözüm bulmalıyız ki bize sürekli olarak belli bir gelir sağlasın. İşte bu soruna bir çözüm ararken aklıma gelen yollardan birisini sizin görüşlerinize sunmaktan kıvanç duyuyorum. Size ayrıntılara girmeden, genel hatlarıyla açıklamak istiyorum. Bu çiftlik sermaye değerinin ortalama yüzde ikisinden fazla bir gelir getirmiyor. Ben, satılmasından yanayım. Elimize geçecek parayı hisse senedine yatıracak olsak, yüzde dört yüzde beş arası bir faiz alırız. Buradan artacak birkaç bin de Finlandiya'da fazla büyük olmayan bir villa almaya yeter.

---

* Gogol'ün *Müfettiş* adlı oyunundan eksik bir alıntı. (ç.ç.)

** "Hepimizi bir gece bekliyor"; Horatius, *Odae*, I.28.15. (ç.ç.)

VOYNİTSKİ. Bir dakika... Pek iyi duymadım galiba. Bir daha söyle bakayım.

SEREBRYAKOV. Parayı, diyorum, hisse senedine yatırsak, artanı da Finlandiya'da bir yazlık almaya yeter.

VOYNİTSKİ. Finlandiya'nın dışında birşey daha söyledin...

SEREBRYAKOV. Çiftliğin satılmasını önerdim.

VOYNİTSKİ. Tamam, işte, buydu. Demek çiftliği satacaksın? Harika, çok güzel fikir... Peki yaşlı annem ve Sonya'yla benim nerede oturmamızı emredersiniz?

SEREBRYAKOV. Sırası gelince onu da düşünürüz. Acelesi yok!

VOYNİTSKİ. Bir dakika! Demek şimdiye kadar hiç kafam çalışmamış. Demek enayi gibi hep bu çiftliğin Sonya'ya ait olduğunu sanmışım. Rahmetli babası burayı kardeşime çeyiz olarak almıştı. Ben de hep böyle düşündüm, yasaları Türk usulü yorumlamaya kalkmadım. Bu mülkün kızkardeşimden sonra Sonya'ya geçtiğini sandım.

SEREBRYAKOV. Evet, bu çiftlik Sonya'nın mülküdür. Aksini söyleyen yok. Sonya'nın izni olmadan satmak istediğim de yok. Ayrıca bu satışı önerirken de öncelikle Sonya'nın çıkarını gözönünde tutuyorum.

VOYNİTSKİ. Olamaz, inanmıyorum! Ya ben aklımı kaçırdım, ya da... ya da...

MARİA VASİLYEVNA. *Jean*, lütfen Aleksandr'ın fikirlerine karşı çıkma. Ne yapılması gerektiğini hepimizden iyi bilir o.

VOYNİTSKİ. Hayır, olamaz, biraz su verin bana. [*Suyu içer.*] Ne isterseniz konuşun, canınız nasıl istiyorsa öyle olsun!

SEREBRYAKOV. Neden böyle sinirleniyorsun, hiç anlamıyorum. Ben kendi fikrimin en doğrusu olduğunu iddia etmi-

yorum ki. Siz kabul etmiyorsanız, ısrar edecek değilim.

[*Sessizlik.*]

TELYEGİN [şaşkın]. Ben, ekselansları, bilime saygılıyım, hatta aile sevgisine benzer yakın duygularla bağlıyım. Belki tanırsınız, ağabeyim Grigori İlyiç'in karısının kardeşi Konstantin Trifomoviç de yüksek lisans yapmıştı...

VOYNİTSKİ. Kes artık, Çopur. Kes de biraz sadede gelelim... Derdini sonra anlatırsın. [SEREBRYAKOV'*a.*] İnanmazsan ona sor. Bu çiftlik onun dayısından satın alındı.

SEREBRYAKOV. Sormaya ne gerek var? Neden sorayım?

VOYNİTSKİ. Bu çiftlik o zamanın parasıyla doksanbeş bine alındı. Babam yalnızca yetmiş bin ödedi. Yirmibeş bin de borçlandı. Şimdi beni iyi dinle... Eğer ben, çok sevdiğim kızkardeşimin hatırı için, kendi payımdan vazgeçmeseydim, bu çiftlik alınmazdı. Ayrıca, geri kalan borcunu ödemek için de on yıl boyunca esir gibi çalıştım...

SEREBRYAKOV. Keşke bu konuyu hiç açmasaydım.

VOYNİTSKİ. Ben böyle çabaladığım için çiftliğin borçları ödendi, kara geçildi. Şimdi de, yaşlılığımda, ensemden tutup kapının önüne bırakıveriyorlar.

SEREBRYAKOV. Ne demek istediğini hiç anlamıyorum.

VOYNİTSKİ. Yirmibeş yıldır bu çiftliği ben yönetiyorum. Çalıştım, didindim, bir kahya, bir yarıcı gibi sana para yetiştirmeye çalıştım. Bunca yıldır bir kez olsun teşekkür bile etmedin. Delikanlı yaşımdan bugüne kadar da ancak bir dilenciye layık görülen, sadaka gibi, yılda beşyüz rubleden başka birşey vermedin. Bir kuruş artırmak aklından bile geçmedi.

SEREBRYAKOV. Ben bu işlerden ne anlarım, İvan Petroviç? İşadamı değilim ki ben, bu işlerden hiç anlamam. Sen kendi ücretini istediğin kadar artırabilirdin.

VOYNİTSKİ. Yani, neden hırsızlık yapmadım, öyle mi? Çalıp çırpmadığım için mi suçluyorsunuz beni? Doğru, hak yerini bulurdu o zaman, şimdi böyle dilenci durumuna düşmezdim.

MARİA VASİLYEVNA [*azarlayarak*]. *Jean*!

TELYEGİN [*üzgün*]. Yapma Vanya! Ne olur, yapma dostum... Bak nasıl titriyorum. Kötü olmaya ne gerek var? [*Kucaklar.*] Yapma.

VOYNİTSKİ. Tam yirmibeş yıl burada, bu dört duvar arasında, annemle birlikte köstebek gibi yaşadık... Aklımız, fikrimiz sendeydi hep... Gündüzleri oturur senden, çalışmalarından sözeder, seninle övünür, adını saygıyla anardık. Uzun gecelerimizi şimdi çok hor gördüğüm dergileri, kitapları okumakla geçirirdik. Artık hepsinden nefret ediyorum.

TELYEGİN. Ne olur yapma Vanya, kes... Dayanamıyorum...

SEREBRYAKOV. Anlayamadım, ne istiyorsun benden?

VOYNİTSKİ. Bize hep çok üstün bir varlıkmışsın gibi gelirdi. Bütün makalelerini ezberlerdik... Artık gözüm açıldı! Herşeyi görüyorum! Sanat konusunda yazıyorsun, sanattan hiçbir şey anladığın yok! Bir zamanlar hayranı olduğum yazılarının meğer beş kuruşluk değeri yokmuş! Hepimizi aldatmışsın!

SEREBRYAKOV. Beyler, susturun şunu, ne olur! Ben gidiyorum!

YELENA ANDREYEVNA. İvan Petroviç, rica ediyorum, susun artık! Duydunuz, değil mi?

VOYNİTSKİ. Susmayacağım! [SEREBRYAKOV'*un yolunu keser.*] Dur, daha bitmedi! Hayatımı mahvettin benim! Hiç yaşamadım, hiç yaşamadım ben! Senin hatırın için hayatımın en güzel yıllarını harcadım, ziyan ettim! Sen be-

nim can düşmanımsın!

TELYEGİN. Dayanamıyorum... Dayanamıyorum... Ben gidiyorum... [*Çok büyük bir heyecanla çıkar.*]

SEREBRYAKOV. Ne istiyorsun benden? Benimle böyle konuşmaya ne hakkın var? Aşağılık herif! Çiftlik seninse al, senin olsun, benim ihtiyacım yok!

YELENA ANDREYEVNA. Hemen çıkıp gidiyorum bu cehennemden! [*Bağırır.*] Artık dayanamayacağım!

VOYNİTSKİ. Hayatım mahvoldu! Yetenekliyim, akıllıyım, yürekliyim... Normal bir yaşamım olsaydı, belki bir Schopenhauer olurdum... Belki de Dostoyevski... Saçmalıyorum ben! Deliriyorum... Anneciğim, ne yapacağımı bilmiyorum! Anneciğim!

MARİA VASİLYEVNA [*sertçe*]. Aleksandr ne diyorsa onu yap!

SONYA [*dadının önüne diz çöker, ona sarılır*]. Dadıcığım! Dadıcığım!

VOYNİTSKİ. Anneciğim! Ne yapayım ben şimdi? Hayır, istemez, söyleme! Ben ne yapacağımı biliyorum! [SEREBRYAKOV'*a.*] Ben sana gösteririm! [*Ortadaki kapıdan çıkar.*]

[MARİA VASİLYEVNA *da onun arkasından gider.*]

SEREBRYAKOV. Bu ne biçim iştir beyler? Kurtarın beni bu delinin elinden! Onunla aynı çatı altında yaşayamam artık! Şurada yaşıyor. [*Ortadaki kapıyı işaret eder.*] Burnumun dibinde... Ya köye gitsin ya da bahçıvanın evine, yoksa ben giderim, artık onunla aynı çatı altında oturamam...

YELENA ANDREYEVNA [*kocasına*]. Bugün gidelim buradan! Hemen toplanmamız lazım.

SEREBRYAKOV. Aşağılık herif!

SONYA [*babasına dönüp diz çöker, üzgün, ağlamaklı*]. Biraz insaflı ol, baba! Vanya Dayı da, ben de çok mutsuzuz! [*Kendini tutmaya çalışır.*] Biraz insaflı ol! Büyükannemle dayımın gençliğinde sana kitaplar çevirip yazılarını temize çektiklerini unutma... Gece gündüz, sabahlara kadar! Vanya Dayı'yla ben durup dinlenmeden çalıştık, kendimiz için bir kapik harcamaya çekindik, hepsini sana yolladık... Boğazımızdan kestik! Hayır, saçmalıyorum, ne dediğimi bilmiyorum, ama bizi anlamalısın, baba. Biraz insaflı ol!

YELENA ANDREYEVNA [*heyecanla, kocasına*]. Aleksandr, allahaşkına, bir daha konuş da anlaş onunla... Yalvarırım.

SEREBRYAKOV. Olur, konuşurum... Ben onu suçlamıyorum, kızgın da değilim, ama davranışlarının ne kadar tuhaf olduğunu siz de takdir edersiniz. İstiyorsanız, hemen giderim. [*Ortadaki kapıdan çıkar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Yumuşak davran, teskin et... [*Ardından çıkar.*]

SONYA [*dadıya sokularak*]. Dadıcığım! Dadıcığım!

MARİNA. Yok birşey, yavrum. Erkek kazlar böyle vakvak eder, susarlar... Vaklar vaklar, susarlar...

SONYA. Dadıcığım!

MARİNA [SONYA'*nın başını okşayarak*]. Tir tir titriyorsun sen! Gel, gel benim öksüz kızım, Allah büyük. Şimdi bir ıhlamur ya da bir ahududu içersin, hiçbir şeyin kalmaz... Üzülme öksüz yavrum... [*Ortadaki kapıya öfkeyle bakar.*] Ah, azdı erkek kazlar, gözü körolasıcalar!

[*Sahne arkasından bir silah sesi gelir, sonra* YELENA ANDREYEVNA'*nın çığlığı duyulur.* SONYA *irkilir.*]

MARİNA. Allah cezalarını versin!

SEREBRYAKOV [*korkuyla sendeleyerek içeriye koşar*]. Tutun! Tutun şunu! Aklını kaçırmış!

[YELENA ANDREYEVNA *ile* VOYNİTSKİ *kapıda mücadele ederler.*]

YELENA ANDREYEVNA [*elinden tabancayı almaya çalışarak*]. Verin! Verin, diyorum size!

VOYNİTSKİ. Bırakın beni, *Hélène*! Engel olmayın lütfen! [*Kendini kurtarıp içeriye koşar,* SEREBRYAKOV'*u arar.*] Nerede? Hah, işte burada! [*Ateş eder.*] Dan! [*Sessizlik.*] Ne oldu? Gene mi ıskaladım? [*Kızgın.*] Allah kahretsin! Hay Allah kahretsin... [*Tabancayı yere atar, üzüntüyle bir sandalyeye çöker.* SEREBRYAKOV *şaşkınlıktan donup kalmıştır;* YELENA ANDREYEVNA *duvara yaslanmış, fenalık geçirmektedir.*]

YELENA ANDREYEVNA. Ne olur götürün beni buradan! Götürün! Öldürseniz de kalmam artık!

VOYNİTSKİ [*çaresizce*]. Ne yapıyorum? Ne yapıyorum ben?!

SONYA [*yavaşça*]. Dadı! Dadıcığım!

PERDE

DÖRDÜNCÜ PERDE

İvan Petroviç'in odası, aynı zamanda yatak odası ve çiftliğe ait çalışmaların yapıldığı bir odadır. Pencerenin önünde, üzerine hesap defterleri, çeşitli evrak konmuş büyük bir masa, bu masanın üzerinde resim malzemesi, boyalar, önünde bir dosya. Bir kuş kafesi. Duvarda kimseyi ilgilendirmeyecek bir Afrika haritası. Muşamba kaplı çok büyük bir divan. Solda diğer odalara açılan bir kapı, sağda ot ambarına açılan bir kapı. Sağdaki kapının önünde, köylülerin yerleri kirletmemeleri için konmuş bir paspas. Bir sonbahar akşamı. Ortalık sessiz.

TELYEGİN *ile* MARİNA *karşılıklı oturmuş, bir çorap yünü çilesini sarmaktadırlar.*

TELYEGİN. Biraz acele edin Marina Timofeyevna, her an vedalaşmak için çağırabilirler. Az önce arabanın hazırlanmasını emrettiler.

MARİNA [*çabuk sarmaya çalışarak*]. Az kaldı.

TELYEGİN. Harkov'a gidiyorlar. Oraya yerleşeceklermiş.

MARİNA. Çok iyi olur.

TELYEGİN. Ödleri koptu... Yelena Andreyevna tutturdu, gidelim gidelim diye. "Burada artık bir saat daha kalamam... Harkov'a uğrar, duruma bir bakarız, ona göre eşyalarımızı sonradan getirtiriz..." diyor. Yanlarına fazla eşya almıyorlar. Anlaşılan burada oturmak onlara kısmet değilmiş, Marina Timofeyevna. Kısmetlerinde yokmuş... Tanrı böyle takdir buyurmuş.

MARİNA. Böylesi daha iyi. Neydi o sabahki kavga? Rezalet!

TELYEGİN. Evet, tam Ayvazovski'nin fırçasına göre bir konu.

MARİNA. Aman, evlerden ırak! [*Sessizlik.*] Biz de eski yaşantımıza döneriz. Sabah saat sekizde çay, birde öğle yemeği, hava kararınca da akşam yemeği... Herşey sırasınca, usulüne göre... Her Hıristiyan gibi. [*İçini çeker.*] Allah bilir kaç zamandır erişte yemedik.

TELYEGİN. Ya, çoktandır erişte yapılmadı. [*Sessizlik.*] Çoktandır... Bu sabah köyde yürüyorum, Marina Timofeyevna, dükkancının biri arkamdan seslenmez mi? "Hey, sığıntı, sen de" diye. Öyle ağırıma gitti ki!

MARİNA. Sen öyle şeylere aldırma canım. Hepimizin sığındığı bir Allah! Sen de boş durmuyorsun, Sonya da, İvan Petroviç de... Hepimiz çalışıyoruz! Hepimiz... Sonya nerede?

TELYEGİN. Bahçede. Doktorla birlikte İvan Petroviç'i arıyorlar. Kendisine birşey yapacak diye korkuyorlar.

MARİNA. Tabancası nerede?

TELYEGİN [*fısıltıyla*]. Mahzene sakladım.

MARİNA [*gülerek*]. Hay Allah!

[VOYNİTSKİ *ile* ASTROV *avlu tarafından girerler.*]

VOYNİTSKİ. Bırak peşimi. [MARİNA *ile* TELYEGİN'*e.*] Siz de çıkın dışarı, hiç değilse bir saat rahat bırakın beni! Gözetim falan istemez!

TELYEGİN. Tamam Vanya. [*Ayaklarının ucuna basarak çıkar.*]

MARİNA. Kazlar gibi, vak vak vak! [*Yününü toplayıp çıkar.*]

VOYNİTSKİ. Çekil başımdan!

ASTROV. Büyük bir memnuniyetle. Şimdiye kadar çoktan gitmiş olmam gerekirdi. Bak gene söylüyorum, benden aldı-

ğın şeyi geri vermezsen, hiçbir yere gitmem.

VOYNİTSKİ. Hiçbir şey almadım ben senden.

[*İkisi de oturur.*]

ASTROV. Demek öyle. Eh peki, biraz daha beklerim. Kusura bakma ama, sonunda zora başvurmak gerekecek. Seni bağlayıp üstünü arayacağız. Çok ciddi söylüyorum.

VOYNİTSKİ. Nasıl istersen. [*Sessizlik.*] Bu kadarı da aptallık. İki kez ateş edip de vuramamak! Kendimi hiç affetmeyeceğim!

ASTROV. Canın adam öldürmek istediyse o silahı kendi alnına dayasaydın.

VOYNİTSKİ [*çaresizce*]. Olamaz! Adam öldürmeye kalkıştım, ne tutukladılar ne mahkemeye verdiler. Bana deli gözüyle bakıyorlar demek. [*Sinirli sinirli güler.*] Ben deli yerine konuyorum, ama yeteneksizliklerini, aptallıklarını, acımasızlıklarını, profesör, bilimadamı maskesi altında gizleyenler deli sayılmıyor. İhtiyarlarla evlenip onları herkesin gözü önünde aldatanlar deli sayılmıyor. Gördüm, gördüm onu nasıl öptüğünü!

ASTROV. Evet, öptüm, sana da nah! [*Nanik yapar.*]

VOYNİTSKİ [*kapıya doğru bakarak*]. Hayır, asıl deli sizi hala barındıran şu dünya.

ASTROV. Çok saçma.

VOYNİTSKİ. Öyle ya, ben deliyim, aklım yerinde değil, saçmalamaya da hakkım var.

ASTROV. Bayat espri. Sen deli değil, garip insansın sadece. Soytarının tekisin. Eskiden böyle senin gibileri hasta ya da anormal sayardım, ama artık bu gariplik bana insanın normal durumu gibi geliyor. Tamamen normalsin sen.

VOYNİTSKİ [*elleriyle yüzünü kapatarak*]. Ne ayıp! Nasıl uta-

nıyorum, bir bilsen! Böyle büyük bir utanç hiçbir acıyla kıyaslanamaz. [*Üzgün.*] Dayanılır gibi değil! [*Masaya doğru gider.*] Ne yapacağım ben şimdi? Ne yapacağım?

ASTROV. Hiçbir şey.

VOYNİTSKİ. Birşey ver bana, ne olur! Aman Tanrım... Kırkyedi yaşındayım. Bundan sonra altmışıma kadar yaşayacak olsam, geriye onüç yıl kalıyor. Onüç uzun yıl nasıl geçer? Ne yaparım, neyle oyalanırım onca yıl? Biliyor musun... [ASTROV'*un koluna girer.*] Biliyor musun, keşke ömrümüzün geri kalanını başka bir biçimde yaşamak mümkün olsaydı. Güneşli bir sabahın serinliğinde, hayata sıfırdan başladığını bilerek uyanmak... Geçmişin tamamen unutulup bir sis gibi dağıldığını hissetmek... [*Ağlar.*] Yepyeni bir hayata sıfırdan başlamak... Nasıl başlanır, söyleyin... Nereden başlanır?

ASTROV [*kızgın*]. Saçmalama! Ne yeni hayatı, sen de! Seninle benim durumumuz ümitsiz.

VOYNİTSKİ. Öyle mi?

ASTROV. Kesinlikle öyle.

VOYNİTSKİ. Birşey ver bana... [*Kalbini gösterir.*] Buram yanıyor.

ASTROV [*hırsla bağırarak*]. Yeter artık! [*Sakinleşir.*] Bizlerden yüz, ya da iki yüz yıl sonraki kuşaklar, ömrümüzü böylesine aptalca, böyle tatsız tuzsuz bir biçimde tükettiğimiz için kimbilir bizi nasıl suçlayacaklar. Belki de onlar mutluluğun sırrını keşfeder... Ama seninle benim için yalnızca bir tek ümit var. O da, mezarlarımızda uyurken hayaletler, belki de hoş hayaletler tarafından ziyaret edilmek ümidi. [*İçini çeker.*] Evet, dostum. Bütün bu yörede seninle benden akıllısı, daha fazla okumuşu yoktu. Ama on yıl süresince bu burjuva yaşamı, bu iğrenç hayat bizi içine çekti, kokuşmuş buğusu kanımızı zehirledi. Sonunda biz de di-

ğerleri gibi aşağılık adamlar olup çıktık. [*Aceleyle.*] Haydi, uzatma artık. Benden aldığını geri ver.

VOYNİTSKİ. Hiçbir şey almadım ben senden.

ASTROV. İlaç çantamdan bir şişe morfin almışsın. [*Sessizlik.*] Bana bak, eğer intihar etmek istiyorsan, ormana git, orada vur kendini. Ver o morfini, yoksa dedikodu olur, sana benim verdiğimi sanırlar... Yetmiyormuş gibi otopsiyi yapmak da bana düşer... Bu çok mu hoşuma gider dersin?

[SONYA *girer.*]

VOYNİTSKİ. Rahat bırak beni!

ASTROV [SONYA'*ya*]. Sofya Aleksandrovna, dayınız ilaç çantamdan bir şişe morfin almış, vermiyor. Lütfen ikna edin onu, ne olur. Hiç vaktim kalmadı benim. Hemen gitmek zorundayım.

SONYA. Morfini aldın mı Vanya Dayı?

[*Sessizlik.*]

ASTROV. Aldı tabii. Onun aldığından eminim.

SONYA. Haydi ver. Neden bizi korkutuyorsun? [*Sevecen.*] Haydi Vanya Dayı, ver. Ben de en az senin kadar mutsuzum, ama umutsuzluğa kapılmıyorum. Sabrediyorum ben, son günüme kadar da dayanacağım... Sen de dayan. [*Sessizlik.*] Ver haydi! [*Ellerini öper.*] Haydi benim sevgili, iyi kalpli dayım, ver! [Ağlar.] Sen iyi kalpli bir insansın, bize acır, verirsin. Dayan dayıcığım! Dayan!

VOYNİTSKİ [*masanın çekmecesinden bir şişe çıkartıp* ASTROV'*a uzatır*]. Al, işte! [SONYA'*ya.*] Haydi, hemen çalışmaya başlayalım, birşey'er yapalım, yoksa... Yoksa dayanamayacağım...

SONYA. Evet evet, çalışalım. Bizimkileri geçirir geçirmez oturur, çalışırız... [*Sinirli bir biçimde masadaki kağıtları ka-*

rıştırır.] Herşey birbirine karışmış.

ASTROV [*şişeyi çantasına yerleştirir, kayışı ilikler*]. Artık yola çıkabilirim.

[YELENA ANDREYEVNA *girer.*]

YELENA ANDREYEVNA. Siz burada mısınız, İvan Petroviç? Az sonra ayrılıyoruz... Aleksandr'ın yanına gidin, size birşey söylemek istiyordu.

SONYA. Haydi, git, Vanya Dayı. [VOYNİTSKİ'*nin koluna girer.*] Gel, birlikte gidelim. Babamla mutlaka barışmalısın. Bu çok gerekli.

[SONYA *ile* VOYNİTSKİ *çıkar.*]

YELENA ANDREYEVNA. Ben gidiyorum. [ASTROV'*a elini uzatır.*] Hoşçakalın.

ASTROV. Ne çabuk?

YELENA ANDREYEVNA. Araba hazır.

ASTROV. Güle güle.

YELENA ANDREYEVNA. Siz de bugün gideceğinize söz vermiştiniz.

ASTROV. Biliyorum. Hemen gidiyorum. [*Sessizlik.*] Çok mu korktunuz? O kadar mı korkunçtu?

YELENA ANDREYEVNA. Evet.

ASTROV. Keşke kalsaydınız! Yarın fidanlıkta...

YELENA ANDREYEVNA. Hayır... Kararımız kesin... Onun için de yüzünüze böyle çekinmeden bakabiliyorum... Yalnız tek bir ricam var: Ne olur, hakkımda kötü düşünmeyin. Bana saygı duymanızı isterdim.

ASTROV. Ah! [*Sabırsızlıkla.*] Gitmeyin, ne olur. Biliyorsunuz, işiniz gücünüz, hayatta belli bir amacınız, sizi oyalayacak hiçbir uğraşınız yok. Eninde sonunda kendinizi hislerinize

kaptıracaksınız. Başka çaresi yok bunun. Kısacası, bu iş Harkov'da, ya da Kursk'ta olacağına, burada, doğanın kucağında olsun... En azından şairane, ayrıca çok da güzel... Fidanlık müdürlüğü, Turgenyev'in kitaplarındaki gibi yıkık dökük bir bina...

YELENA ANDREYEVNA. Çok garip bir insansınız... Aslında size çok kızgınım, ama gene de... Aklımda size ilişkin çok güzel anılar kalacak. Çok ilginç, çok farklı bir kişiliğiniz var. Nasıl olsa bir daha hiç görüşmeyeceğiz, onun için, saklamaya ne gerek var? Size biraz gönlümü kaptırmıştım. Haydi, artık el sıkıp dostça vedalaşalım. Hakkımda kötü bir izlenimimiz olsun istemem.

ASTROV [*elini sıkar*]. Peki, öyle olsun, gidin... [*Düşünür.*] Aslında belki de çok iyi, hoş bir insansınız, ama nedense tuhaf bir haliniz var. Kocanızla birlikte buraya geldiğinizden bugüne kadar hepimiz, durmadan çalışıp birşeyler yapmaya alışkın olan herkes, işi gücü bıraktık, bütün bir yaz kocanızın gut hastalığından ve sizden başka hiçbir şeyle ilgilenmedik. Bize de aylaklık bulaştırdınız. Gönlümü size kaptırdığım için bir aydır başka hiçbir şey yapmıyorum. Bu süre içinde insanlar hastalandı, köylüler fidanlığımda hayvanlarını otlattı... Kocanızla birlikte her gittiğiniz yere yıkım taşıyorsunuz... Şaka ediyorum tabii, gene de çok garip... Burada daha fazla kalmış olsaydınız vereceğiniz zarar herhalde çok daha büyük olurdu. Bir kere benim işim biterdi, sizin için de pek hayırlı olmazdı. Haydi, gidin artık. *Finita la commedia*!*

YELENA ANDREYEVNA [*masadan* ASTROV'*un kalemini alır*]. Bu kalemi sizden bir anı olarak alıyorum.

ASTROV. Çok tuhaf... Tam birbirimize yakınlaşmışken, artık nedense bir daha hiç görüşmeyeceğiz. Hep böyle olur za-

---

* [İtalyanca] Komedya bitti. (ç.ç.)

ten... Hazır kimse yokken, Vanya Dayı da elinde çiçekle girmeden, izin verirseniz, sizi bir kez olsun öpmek istiyorum... Bir veda öpücüğü... Olur mu? [*Yanağından öper.*] Tamam, oldu işte.

YELENA ANDREYEVNA. Size mutluluklar dilerim. [*Çevresine bir göz atar.*] Oldu olacak, hiç değilse hayatta bir kez! [*Coşkuyla sarılıp öper, sonra hemen birbirlerinden ayrılırlar.*] Hemen gitmeliyim.

ASTROV. Hiç durmayın. Araba hazırsa hemen gidin.

YELENA ANDREYEVNA. Birisi geliyor galiba. [*Birlikte kulak verirler.*]

ASTROV. *Finita*!

[SEREBRYAKOV, VOYNİTSKİ, *elinde bir kitapla* MARİA VASİLYEVNA, TELYEGİN *ve* SONYA *girer.*]

SEREBRYAKOV [VOYNİTSKİ'*ye*]. Geçmişi unutalım. Şu son birkaç saat içinde olup bitenlerden öyle etkilendim ki gelecek kuşaklara nasıl yaşanması gerektiğini öğütleyen bir kitap yazabilirim. Senin af dileğini kabul ediyorum, ben de senden af diliyorum. Hoşçakal! [VOYNİTSKİ'*yi üç kez öper.*]

VOYNİTSKİ. Bundan sonra da aynı parayı, eskiden olduğu şekilde alacaksın. Herşey eskisi gibi olacak.

[YELENA ANDREYEVNA, SONYA'*yı öper.*]

SEREBRYAKOV [MARİA VASİLYEVNA'*nın elini öper*]. *Maman...*

MARİA VASİLYEVNA [*öper*]. Aleksandr, yeni bir fotoğrafınızı gönderin bana. Sizi ne kadar sevdiğimi biliyorsunuz.

TELYEGİN. Hoşçakalın ekselansları! Bizleri unutmayın!

SEREBRYAKOV [*kızını öper*]. Elveda... Hepinize elveda! [*Elini* ASTROV'*a uzatır.*] Tatlı sohbetleriniz için teşekkür-

ler... Düşünce ve meraklarınıza, girişimlerinize saygı duyuyorum. Fakat, ayrılmadan önce, bir büyüğünüz olarak belirtmek istediğim birşey var: Çalışmak gerek beyler! Bir iş yapmak gerek! [*Eğilerek hepsini selamlar.*] Sizlere... mutluluklar diliyorum. [Çıkar. MARİA VASİLYEVNA *ile* SONYA *da onu izlerler.*]

VOYNİTSKİ [YELENA ANDREYEVNA'*nın elini coşkuyla öper*]. Elveda... Affedin beni... Bir daha hiç görüşmeyeceğiz.

YELENA ANDREYEVNA [*duygulu*]. Elveda dostum. [*Başını öper ve çıkar.*]

ASTROV [TELYEGİN'*e*]. Çopur, söyle adamlara, benim arabamı da hazırlasınlar.

TELYEGİN. Başüstüne dostum. [*Çıkar.*]

[ASTROV *ile* VOYNİTSKİ *yalnız kalırlar.*]

ASTROV [*masadaki boyalarını toplar, çantasına yerleştirir*]. Ne o, sen geçirmeyecek misin?

VOYNİTSKİ. Kendileri gitsin. Ben... geçiremem. Dayanamam. Hemen birşeyler bulmam, oyalanmam gerek... Çalışmalıyım ben, benim çalışmam gerek! [*Masanın üzerindeki kağıtları karıştırır.*]

[*Sessizlik. Bir çıngırak sesi duyulur.*]

ASTROV. Gittiler. Profesör çok memnun olmuştur! Artık hiçbir güç onu buraya geri getiremez..

MARİNA [*girer*]. Gittiler. [*Koltuğa oturur, çorabını örmeye başlar.*]

SONYA [*girer*]. Gittiler. [*Gözyaşlarını siler.*] Yolları açık olsun. [*Dayısına.*] Haydi Vanya Dayı, birşeyler yapalım.

VOYNİTSKİ. Evet, çalışalım, çalışalım...

SONYA. Ne zamandır seninle bu masanın başına oturmamıştık. [*Masanın üzerindeki lambayı yakar.*] Mürekkep bitmiş galiba... [*Mürekkep hokkasını alır, dolaba gider, oradan mürekkep doldurur.*] Gittiklerine üzüldüm.

MARİA VASİLYEVNA [*ağır ağır girer*]. Gittiler! [*Oturur, elindeki kitabı okumaya dalar.*]

SONYA [*masanın başında oturmuş, hesap defterlerini karıştırarak*]. Önce şu hesapları yapalım, Vanya Dayı, bunları çoktandır ihmal ettik. Bugün gene hatırlattılar. Yaz. Sen hesabı yapadur, ben de şunu yapayım...

VOYNİTSKİ [*yazar*]. "Hesap numarası... Sayın..."

[*İkisi de konuşmadan yazarlar.*]

MARİNA [*esneyerek*]. Uykum geldi nedense...

ASTROV. Ne kadar sakin burası. Kalemler cızırdıyor, cırcırböcekleri ötüşüyor. Ne kadar ılık, ne kadar rahat... Canım hiç buradan ayrılmak istemiyor.

[*Araba çıngıraklarının sesi duyulur.*]

ASTROV. Arabam hazır... Evet arkadaşlar, şimdi sizlere veda edip, masama da elveda dedikten sonra... Haydi bakalım! [*Haritalarını dosyaya yerleştirir.*]

MARİNA. Acelen neydi? Biraz daha kalsaydın ya!

ASTROV. Olmaz artık.

VOYNİTSKİ [*yazar*]. "Böylece, eski hesaptan kalan iki ruble yetmişbeş kapik..."

[İŞÇİ *girer.*]

İŞÇİ. Mihail Lvoviç, arabanız hazır.

ASTROV. Evet, duydum. [İŞÇİ'*ye ilaç çantasını, bavulunu ve dosyayı verir.*] Al bunları. Yalnız dikkat et, şu dosya buruşmasın.

İŞÇİ. Başüstüne. [*Çıkar.*]

ASTROV. Evet... [*Vedalaşmak için yaklaşır.*]

SONYA. Bir daha ne zaman görüşürüz?

ASTROV. Yaza kadar imkansız. Kışın biraz zor... Gene de birşey olur da haber gönderirseniz, gelirim. [*Elini sıkar.*] Konukseverliğiniz için, bana gösterdiğiniz yakınlık için... Kısacası herşey için size çok teşekkür ederim. [*Dadının yanına gider, başından öper.*] Elveda ihtiyar.

MARİNA. Bir çay bile içmeden mi gidiyorsun?

ASTROV. Hiç gerek yok, dadı.

MARİNA. Bir kadeh votka da mı içmezsin?

ASTROV. Eh, haydi ver bakalım...

[MARİNA *çıkar.*]

ASTROV [*bir aradan sonra*]. Atlardan biri azıcık topallıyor. Dün Petruşka suya götürürken farkettim.

VOYNİTSKİ. Nalları değiştirmek gerek.

ASTROV. Rojdetsvenskoye'den geçerken bir nalbanta uğrarım. Başka çare yok. [*Afrika haritasının önüne gider, haritaya bakarak.*] Şimdi Afrika kimbilir nasıl kavruluyordur sıcaktan. Felaket!

VOYNİTSKİ. Evet, herhalde.

MARİNA [*üzerinde bir kadeh voktayla bir dilim ekmek olan tepsiyle girer*]. Buyur.

[ASTROV *votkayı içer.*]

MARİNA. Afiyet olsun, canım. [*Saygıyla eğilir.*] Biraz da ekmek at ağzına.

ASTROV. İstemez, böyle daha iyi... Haydi, hepiniz hoşçakalın! [MARİNA'*ya.*] Sen geçirme dadı, hiç gerek yok!

[*Çıkar.* SONYA, *elinde bir mumla onu geçirmek için ardından çıkar.* MARİNA *koltuğa oturur.*]

VOYNİTSKİ [*yazar*]. İki Şubat, Perhiz Yortusu için yirmi libre yağ... Onaltı Şubat, gene Perhiz Yortusu için yağ, yirmi libre... Kara buğday...

[*Sessizlik. Araba çıngıraklarının sesi duyulur.*]

MARİNA. Gitti.

[*Sessizlik.*]

SONYA [*döner, elindeki mumu masaya bırakır*]. Gitti...

VOYNİTSKİ [*çörküde hesaplar ve yazar*]. Toplam... onbeş... yirmibeş...

[SONYA *da oturur ve yazmaya başlar.*]

MARİNA [*esner*]. Ah, çok şükür...

[TELYEGİN *parmak uçlarına basarak girer, kapının yanına oturur, usulca gitarını akord eder.*]

VOYNİTSKİ [SONYA'*nın saçlarını okşayarak*]. Yavrum benim, ne kadar acı çekiyorum, bilsen! Ah, ne acı çektiğimi bir bilsen!

SONYA. Ne yapalım, yaşamak zorundayız! [*Sessizlik.*] Yaşayacağız, Vanya Dayı. Önümüzde ne uzun günler, ne uzun geceler var daha. Kaderin bize layık gördüğü tüm güçlüklere sabırla göğüs gereceğiz. Şimdi olduğu gibi yaşlılığımızda da durup dinlenmeden çalışacağız. Günü, saati gelince de ölüme boyun eğeceğiz. İşte ancak orada, mezarlarımızda, nice acı çektiğimizi, nice gözyaşı döktüğümüzü, nasıl zor bir yaşamımız olduğunu bir bir anlatacağız. Tanrı işte o zaman bize acıyacak. İşte o zaman, dayıcığım, canım dayım benim, bizim için ilahi, güzel, harika bir yaşam başlayacak. Öyle mutlu olacağız ki bugünkü zavallı yaşantımızı iç huzuru ve tebessümle hatırlayacağız...

Rahat edeceğiz, dinleneceğiz... Bütün varlığımla inanıyorum buna... [*Önünde diz çöker ve başını onun ellerine bırakır, yorgun bir sesle.*] Dinleneceğiz!

[TELYEGİN *usulca gitar çalar.*]

SONYA. Dinleneceğiz! Meleklerin seslerini duyup gökyüzünün elmas gibi parladığını göreceğiz. Dünyadaki bütün kötülüklerin, çektiğimiz bunca acının tüm evreni kaplayan bir şefkatte boğulup gittiğini göreceğiz. Hayatımız o zaman bir okşayış kadar sakin, yumuşak ve tatlı olacak. Ben buna inanıyorum, kesinlikle eminim bundan... [*Mendiliyle* VANYA'*nın gözyaşlarını siler.*] Zavallı dayım benim, ağlıyorsun sen... [*Ağlayarak.*] Ömründe bir kez olsun mutluluğu tatmadın, ama sabret biraz Vanya Dayı, sabret... Dinleneceğiz... [*Sarılır.*] Dinleneceğiz!

[*Gece bekçisinin sopasını vuruşu duyulur.*]

[TELYEGİN *usulca gitar çalar,* MARİA VASİLYEVNA *elindeki kitabın köşesine birşeyler yazar,* MARİNA *çorabını örer.*]

SONYA. Dinleneceğiz!

PERDE AĞIR AĞIR KAPANIR